

Villkor för skogsmaskiner

Skogsmaskiner, MTS9
Gäller från 2019-04-01

Innehållsförteckning

1	Allmänna villkor för skogsmaskinsförsäkring	3	12	Tilläggs paket - Företagsförsäkring (tillval till halv- eller helförsäkring).....	15
2	Trafikförsäkring.....	4	A1	Egendomsförsäkring	15
3	Kaskoförsäkring	5	A2	Oljeskadeförsäkring	16
4	Brandförsäkring	7	A3	Cisternförsäkring.....	16
5	Glasrutförsäkring	8	A4	Skadevärderingsregler för egendom enligt A 1-A 3	16
6	Stöldförsäkring.....	8	A5	Skadeersättningsregler	17
7	Vagnskadeförsäkring	10	A6	Egendomsförsäkring på arbetsområde	18
8	Krisförsäkring	11	A7	Skadevärderingsregler för egendom enligt A6 - egendom på arbetsområde.....	19
9	Avbrottsförsäkring	12	A8	Skadeersättningsregler för egendom enligt A6	20
10	Rättsskyddsförsäkring - fordon	12	B1	Extrakostnadsförsäkring för kontorsverksamhet	20
11	Maskinskadeförsäkring (tilläggsförsäkring)	14	C1	Ansvar	20
			C2	Miljöansvar för entreprenörer.....	23
			D1	Rättsskyddsförsäkring - Verksamhet	25
			E1	Transportörsansvarsförsäkring	27
			E2	Lyftansvarsförsäkring	28
			F1	Resgodsskydd.....	28
			Q	Säkerhetsföreskrifter.....	30
			R	När skada inträffat	36
			X	Allmänna undantag.....	37
			G	Försäkring för avställt fordon.....	38
			13	Allmänna avtalsbestämmelser.....	38
				Begreppsförklaringar	43

1 Allmänna villkor för skogsmaskinsförsäkring

Fordon, användningsområde

Det framgår av försäkringsbrevet hur ditt fordon är placerat enligt nedan

- Transporterande skogsfordon (till exempel skotare och lunnare).
- Bearbetande skogsmaskin (till exempel skördare).

1.1 Inledning

Villkoren i detta häfte gäller för skogsmaskiner, som används inom skogavverknings-, utplanterings- och lantbruksverksamhet.

Försäkringens omfattning framgår av försäkringsbrevet/avtalet och texten i försäkringsvillkoret.

Av försäkringsbrevet framgår vilket eller vilka försäkringsmoment, som ingår i försäkringsavtalet. Villkorsbestämmelserna gäller bara om det aktuella momentet finns i försäkringsavtalet. I tillämpliga delar gäller även tilläggförsäkringar (se kap 11 och 12) och Allmänna bestämmelser (se kap 13). För försäkringens gäller svensk lag. De viktigaste bestämmelserna för försäkringsavtalet finns bland annat i Trafikskade- och Försäkringsavtalslagen.

Twist om försäkringsavtalet ska handläggas av svensk domstol med tillämpning av svensk lag.

För försäkringens ansvarar respektive länsförsäkringsbolag (se villkorshäftets baksida) om inte annat avtalats.

1.2 Självrisiker

Självrisiken för de olika försäkringsomfattningarna framgår av försäkringsbrevet/avtalet eller detta villkor.

Om flera skador uppstår vid samma skadetillfälle och om ersättning ska betalas genom flera försäkringsformer, eller genom flera av försäkringstagarens försäkringar i Länsförsäkringar drar vi bara av en självrisk - den högsta.

Trafik- och rättsskyddssjälvrisk betalas alltid utöver denna självrisk.

1.3 Försäkringsskydd

Försäkringens kan innehålla följande delar (se tabell). Försäkringsskyddet framgår av försäkringsbrevet/avtalet.

1.4 Fordon som hyrs ut

Det är viktigt att du kontaktar ditt länsförsäkringsbolag innan du hyr ut ditt fordon samt att föreskrifterna i detta villkor även följs för det uthyrda fordonet inklusive tillbehör. Om detta inte sker kan ersättningen vid skada minskas eller utebli helt enligt 13.11.

Försäkringsskydd	
Detta kan ingå i försäkringens för traktor och motorredskap i anläggnings- och entreprenadverksamhet	
• Trafikförsäkring	Obligatorisk
• Brandförsäkring • Glasrutförsäkring • Stöldförsäkring • Krisförsäkring • Avbrottsförsäkring • Rättsskyddsförsäkring	Halvförsäkring (tillvalspaket till trafikförsäkring)
• Vagnskadeförsäkring	Helförsäkring (tillval till halvförsäkring)
• Maskinskadeförsäkring	Tilläggförsäkring
• Egendomsförsäkring (verksamhetsställe och arbetsområde) samt - Cisternförsäkring - Oljeskadeförsäkring • Extrakostnadsförsäkring Ansvarsförsäkring inklusive - Lyftansvarsförsäkring - Miljöansvar för entreprenörer • Transportöransvarsförsäkring • Rättsskyddsförsäkring - verksamheten • Resgodsförsäkring	Tilläggspaket - Företagsförsäkring (tillval till halv - och helförsäkring)
• Avställningsförsäkring	Kan tecknas då registreringspliktigt fordon är avställt i vägtrafikregistret samt då icke registreringspliktigt fordon inte brukas

2 Trafikförsäkring

2.1 Försäkringen gäller för

Trafikförsäkringen gäller enligt reglerna i Trafikskadelagen för person- och sakskada, som är en följd av trafik med fordonet. Enligt dessa regler kan ersättning inte lämnas för skada på fordonet och inte på egendom som transporteras med fordonet.

Skada, utanför Sverige, som inte omfattas av Trafikskadelagen regleras enligt skadelandets lagstiftning. Beträffande svensk medborgare eller den som har hemvist i Sverige, se nedan under "Var försäkringen gäller - Giltighetsområde".

Utvidgat åtagande

Varje skadad förare eller passagerare får ersättning upp till 1/2 prisbasbelopp för samtidigt skadade kläder och andra tillhörigheter som bars vid skadetillfället. Ersättning lämnas inte för värdeföremål som till exempel

- Kameror.
- Ringar.
- Smycken.
- Pengar.
- Värdehandlingar.

Vid skada på egendom kan ersättningen minskas (jämkas) om den som drabbats av skadan varit medvållande, det vill säga själv haft skuld i att skadan hänt. Oavsett detta betalar försäkringen full ersättning upp till 1/4 prisbasbelopp. För den del av skadan som överstiger 1/4 prisbasbelopp minskas ersättningen enligt reglerna i trafikskadelagen.

Den här utvidgade rätten till ersättningen gäller inte vid skada på

- a) Motordrivet fordon.
 - Fordon som är kopplat till motordrivet fordon.
 - Spårbundet fordon.
 - Egendom som transporteras med sådant fordon som sägs ovan.
 - Egendom som tillhör försäkringstagaren själv eller det försäkrade fordonets brukare eller förare.
- b) Om den skadelidande genom uppsåt eller grov vårdslöshet medverkat till skadan.

2.2 Var försäkringen gäller (Giltighetsområde)

Försäkringen gäller i de länder som är anslutna till det så kallade gröna kortsystemet och vid transport mellan dessa. Trafikförsäkringen gäller i hela världen enligt trafikskadelagen (TSL) för svensk medborgare och för den som har sin hemvist i Sverige och som skadas i följd av trafik med svenskregistrerat fordon.

2.3 Självrisiker

Trafikförsäkringen gäller med självrisk om detta anges i försäkringsbrevet eller i detta villkor. Om en eller fler självrisiker gäller för en skadehändelse läggs självriskerna samman. Vi har rätt att återkräva utgiven trafikskadeersättning intill självrisken.

2.4 Särskilda självrisiker

2.4.1 Brottssjälvrisk

Trafikförsäkringen gäller med en extra självrisk motsvarande 10 procent av prisbasbeloppet om

- a) föraren inte hade giltigt körkort/förarbevis eller annan särskild behörighet enligt myndighetskrav eller om föraren kört fordonet utan att ha den ålder som krävs eller vid övningskörning om läraren och eleven inte uppfyllde kraven för tillåten övningskörning eller,
- b) föraren var straffbart påverkad av alkohol eller annat berusningsmedel eller orsakat skadan med uppsåt eller genom grov vårdslöshet,
- c) föraren vid skadetillfället brutit mot gällande arbetstidsregler, vilotidsregler eller kör- och vilotidsregler. Dessutom har bolaget rätt att av skadevällaren återkräva belopp enligt bestämmelserna i Trafikskadelagen. Se även 13.13.

2.4.2 ADR-självrisk

Trafikförsäkringen gäller med en extra självrisk motsvarande 10 procent av prisbasbeloppet om föraren vid transport av farligt gods saknar gällande "intyg om utbildning av förare av fordon som transporterar ADR-gods" och då skada orsakats av godset. Sådant intyg (så kallade ADR-intyg) fordras vid inrikes och utrikes transport av farligt gods i

- a) Tank eller tankcontainer om 3m³ eller mer.
- b) Behållare eller kärl om 450 liter eller mer och då den sammanlagda volymen av behållarna/kärlen uppgår till 3m³ eller mer.

2.4.3 Självrisk vid skada i följd av trafik med luftfarkost

Vid skada på luftfarkost eller del av sådan gäller trafikförsäkringen för juridisk person med en extra självrisk motsvarande 20 prisbasbelopp.

2.4.4 Självrisk i samband med snöröjning

Vid skador i samband med snöröjning och där antalet skadefall inte kan konstateras, tillämpas i stället självrisken 20 procent av skadekostnaden per entreprenad, lägst 10 procent av prisbasbeloppet och högst ett prisbasbelopp.

2.5 Vid skada

2.5.1

- a) Den försäkrade ska omedelbart meddela bolaget om han krävts på skadestånd och kravet leder till rättegång. Den försäkrade ska följa våra anvisningar. Om försäkringen gäller för skadan, betalar vi den försäkrades rättegångskostnader om de är skäliga och överensstämmer med vårt intresse i rättegången.
- b) Om den som drabbas av ersättningsbar personskada och vi bedömer det nödvändigt med juridiskt ombud betalar vi också ombudskostnader som är nödvändiga och skäliga för att ta tillvara ersättningsberättigades rätt till ersättning vid skadereglering utom rätta. Arvode lämnas för skälig tidsåtgång och högst enligt den timkostnadsnorm som regeringen fastställer vid ersättning till rättshjälpsbiträde enligt rätts-hjälpslagen. Länsförsäkringar inhämtar och betalar den medicinska utredning som bolaget anser nödvändig i det aktuella ärendet om inte annat överenskommit.

Krav på ombud samt prövning av ombud ska göras enligt Rättsskydds-försäkring punkterna 10.8 och 10.8.1.

2.5.2

Vår fordran på obetald trafiksjälvrisk kan vi överlåta till Trafikförsäkringsföreningen.

2.5.3

Försäkringstagaren ska betala den del av utbetalt skadebelopp som motsvarar självrisken.

2.5.4

Det är inte bindande för bolaget om den försäkrade, utan bolagets tillåtelse, medger ersättningsanspråk eller betalar ersättning. Vi är inte heller bundna av domstols dom, om den försäkrade inte fullgjort sin anmäningsskyldighet enligt 2.5 eller om tredskodom meddelas

2.5.5 Mervärdesskatt

Försäkringstagaren ska på vår begäran utnyttja sin avlyftningsrätt för att återbetala mervärdesskatt som utbetalats till skadelidande.

3 Kaskoförsäkring

3.1 Inledning

Kaskoförsäkring är, brand-, glasrute-, stöld-, kris och vagn skadeförsäkring. Det framgår av försäkringsbrevet/avtalet vilka försäkringsomfattningar som ingår i avtalet.

3.2 Försäkringen gäller för

3.2.1 Försäkrad egendom

- Fordonet
- Utrustning i eller på fordonet om den tillhör fordonet och kan anses vara normal för ett fordon av samma slag och fabrikat som det försäkrade. Elektronisk utrustning enligt ovan för ljud- och bildåtergivning, kommunikation, databehandling samt system för gräv, schakt, navigation och styrning anses endast normal om den är avsedd och konstruerad för att användas i fordonet samt om den är fast monterad i fordonet och ansluten till dess elsystem.

Om sådan utrustning eller delar av denna är flyttbar anses den som normal om den endast fungerar när den är ansluten till en anordning/ett system. Om sådan utrustning är ansluten till anordning/system på annan plats än i fordonet omfattas den inte av fordonets försäkring.

Med anordning/system avses enheter som behövs för att utrustningen ska kunna anslutas, hållas fast och användas i eller på fordonet. Anordningen/systemet ska vara avsedd för utrustningen och dess användning i eller på fordonet samt vara fast monterad i fordonet och permanent ansluten till dess elsystem. Utrustning för vinterväghållning för väghållares räkning omfattas även om utrustningen tillhör annan än försäkringstagaren då avtal om vinterväghållning mellan parterna finns och om ersättning inte kan lämnas från annan försäkring. Lagringsmedia som CD och DVD-skivor omfattas inte. Om det är normalt att ha med vissa verktyg, förbrukningsartiklar för fordonet

eller annan utrustning som krävs för fordonets drift och omedelbara underhåll, omfattar försäkringen också dessa upp till ett prisbasbelopp, dock ej drivmedel i dunk. Försäkringen omfattar inte reservdelar som medförs i fordonet.

- Avmonterad fordonsdel och avmonterad utrustning. Detta under förutsättning att egendomen är tillverkad för att användas i eller på fordonet. Försäkringen gäller endast för en uppsättning av varje avmonterad fordonsdel eller utrustningsdetalj.
- Manskaps- och redskapsvagn på hjul inklusive innehåll.
- Innehåll i manskapsbod.
- Oregistrerad släpvagn.
- Container.
- Svetsutrustning och specialverktyg.
- Drivmedel i fordonets bränsletank.

Högsta ersättningsbelopp för egendom enligt punkt d-h är 6 prisbasbelopp (om företagstillägg tecknats är högsta ersättningsbelopp 13 prisbasbelopp). För verksamhetsrelaterade hjälpmedel i manskapsbod, manskaps- och redskapsvagn på hjul är ersättningen begränsad till ett prisbasbelopp.

Anmärkning Som fordon, fordonsdel eller utrustning räknas inte

- Fristående tank/cistern.
- Drivmedel som förvaras i sådan tank.
- Släp, dock omfattas till terrängvagn (transporterande skogsfordon) hörande terrängsläp.
- Arbetsredskap som är speciella för lantbruk, till exempel redskap för besprutning, jordbearbetning, sådd och skörd.
- Efterfordon.

3.3 Försäkringen gäller inte för skada

- Om fordonet används för militärt ändamål.
- Som består i slitage eller förbrukning eller som har orsakats av bristfälligt underhåll eller uppenbart felaktig reparationsåtgärd.
- Som generalagent/tillverkare eller annan är ansvarig för på grund av kontrakt, garanti eller annat åtagande.
- Som inträffat under tävling med fordonet eller träning för tävling, om vi inte särskilt åtagit oss detta.
- Om fordonet inte uppfyller krav enligt för fordonet gällande Traktor- och Maskindirektiv.

3.4 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller i de länder som är anslutna till det så kallade gröna kortsystemet och vid transport mellan dessa. För vissa försäkringsmoment kan andra regler gälla.

3.5 Självrisker

Självrisken för de olika försäkringsformerna framgår av försäkringsbrevet/avtalet eller av detta villkor.

3.6 Föreskrifter för kaskoförsäkring

- a) Föraren ska ha giltigt körkort/förarbevis eller annan särskild behörighet enligt myndighetskrav. Vid övningskörning, ska lärare och elev uppfylla kraven för tillåten övningskörning. Förare av andra typer av fordon/maskiner där körkort/förarebevis inte behövs ska ha den ålder som krävs. Om föreskriften inte följs kan ersättning vid skada helt utebli enligt 13.11.
- b) Om föraren är straffbart påverkad av alkohol eller annat berusningsmedel vid framförande av fordonet, sätts ersättningen ned med i normalfallet 100 procent. Ersättning kan betalas om du kan visa att skadan skulle ha uppkommit oberoende av alkohol-/drogpåverkan eller om du kan visa att du inte insett eller borde insett att föraren varit straffbart påverkad, eller om du gjort vad du rimligen kunnat för att förhindra körningen.
- c) Om annan än försäkringstagaren själv framfört fordonet under sådant förhållande som anges i a) sätts ersättningen ned med i normalfallet 100 procent. Ersättning kan betalas om försäkringstagaren kan visa att denne gjort vad denne rimligen kunnat för att förhindra körningen.
- d) Om försäkringstagaren varit passagerare i fordonet när annan än han själv framfört fordonet under sådana förhållanden som anges i b) sätts ersättningen ned med i normalfallet 100 procent. Ersättning kan betalas om försäkringstagaren kan visa att denna inte insett eller borde ha insett att föraren varit straffbart påverkad av alkohol eller annat berusningsmedel, eller om försäkringstagaren gjort vad denne rimligen kunnat för att förhindra körningen.

3.7 Försäkrat intresse

Försäkringen avser endast försäkringstagarens eget ekonomiska intresse.

Har fordonet köpts på avbetalning eller kredit har vi rätt att lämna ersättning till säljaren eller den som har övertagit fordonet. Sådan ersättning lämnas högst med säljarens återstående fordran enligt reglerna i konsumentkreditlagen, lagen om avbetalningsköp eller lagen om avbetalningsköp mellan näringsidkare med fler. Om försäkringstagaren hyrt (leasat) fordonet har vi rätt att lämna ersättning till ägaren. Lag om säkerhetsrätt i försäkringsersättning gäller inte vid skada på lösegendom.

3.8 Värderings- och ersättningsregler för kaskoförsäkring

3.8.1

Vi har rätt att avgöra om det skadade/tillgripna ska repareras, om det ska ersättas med något likvärdigt eller om skadan ska betalas kontant. Se även 13.10.3. Om begagnad likvärdig utbytesdel finns att tillgå kan sådan användas vid reparation eller återanskaffning. Vi har rätt att anvisa inköpsställe, leverantör eller motsvarande. Ersättningen beräknas på fordonets värde i allmänna handeln omedelbart före skadan (marknadsvärdet). Dessa regler gäller på motsvarande sätt vid skada på del av fordonet eller på utrustning.

Om marknadsvärdet inte kan fastställas tillämpas en schabloniserad avskrivning.

Om utrustningens fabrikat, modell och ålder inte kan styrkas med exempelvis originalkvitto/garantibevis betalas i regel ingen ersättning.

3.8.2 Vi betalar inte

- a) Kostnad för förbättring eller förändring av fordonet i samband med reparation.
- b) Merkostnad som beror på att våra anvisningar om inköpsställe enligt 3.8.1 inte inhämtats eller följts.
- c) Kostnad för lackering som inte motsvarar den som fordonet hade i det seriemässiga utförandet. Kostnad för varumärke eller mönsterskyddad firmasymbol och reklamtext betalas. Motivlack ersätts inte.
- d) Värdeminskning.
- e) Normalt slitage när fordonet använts i samband med stöld eller annat tillgrepp.
- f) Merkostnad genom reparationsarbete på övertid eller genom att reservdelar fraktas på annat sätt än med sedvanligt transportmedel, om inte vi särskilt godkänt merkostnaden.
- g) Merkostnad som uppkommer genom att reservdel, tillbehör eller material inte kunnat anskaffas eller att leveransen fördröjts.

3.8.3

Vi övertar äganderätten till fordon eller delar som ersätts om inte annat överenskommit.

3.8.4

Förlust eller olägenhet på grund av att fordonet inte kunnat användas betalas endast om vi särskilt åtagit oss detta enligt försäkringsavtalet.

3.8.5 Bärgnings- och hämtningskostnad

Om skada på fordonet är ersättningsbar ur försäkringen betalas också nödvändig bärgning från skadeplatsen till närmaste lämpliga verkstad som kan reparera fordonet. Har skadan skett utomlands kan transport till närmaste verkstad i Sverige som kan utföra reparationen betalas, om vi bedömer att detta är nödvändigt.

Om stöldförsäkrat fordon återfinns på annan ort än där det tillgripits betalas försäkringstagarens skäliga kostnader för hämtning av fordonet.

Om det finns särskilda skäl kan vi ombesörja hämtningen. Vi avgör om transport till annan ort än hemorten kan betalas.

Vi betalar de skäliga bärgnings- och transportkostnader som, tillsammans med fordonsskadan, överstiger den självrisk som gäller för respektive försäkringsmoment.

Bärgning av helförsäkrat fordon efter trafikolycka eller annan yttre olyckshändelse, exempelvis fastkörning och liknande, betalas även om fordonet inte skadats. Gällande vagnskadesjälvrisk tillämpas.

Vid ersättningsbar brand-, glas-, stöld-, vagn- och maskinskada ersätts även skälig kostnad för hemtransport efter genomförd reparation. Ersättning lämnas endast efter att fordonet bärgats i samband med ersättningsbar skada samt då transportsträckan, enkel riktning, uppgår till minst 30 kilometer.

Kommunikations- och annan elektronisk utrustning, procent								
Under 1 år	Över 1 år	2 år	3 år	4 år	5 år	6 år	7 år	8 år
0	10	20	30	40	50	60	70	80

Maximal avskrivning 80 procent.

Fordonsbatterier, procent					
Under 1 år	Över 1 år	2 år	3 år	4 år	5 år
0	20	40	60	70	80

Maximal avskrivning 80 procent.

4 Brandförsäkring

4.1 Försäkringen gäller för skada

- Genom brand, åskslag eller explosion. Med brand avses eld som kommit lös.
- På elektriska kablar genom kortslutning samt direkta följdskador på elektriska komponenter, dock inte för de komponenter som orsakat skadan
- Genom brand som anlagts av tredje man (med tredje man menas annan än försäkringstagaren eller den som handlat utan dennes samtycke).

4.2 Försäkringen gäller inte för skada

- På motor, ljuddämpare, katalysator, däck eller slangar genom explosion i dessa.
- Genom trafikolycka, även om skadan uppkommit som en följd av brand, åskslag, explosion eller kortslutning.
- Som avses i 6.1 stöldförsäkring.

4.3 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller i de länder som är anslutna till det så kallade gröna kortsystemet och vid transport mellan dessa.

4.4 Självrisiker

Självrisiken framgår av försäkringsbrevet/avtalet.

4.5 Särskilda självrisiker

För fordon som av länsförsäkringsbolagen beviljats dispens från bestämmelserna i SBF 127, senaste version, gäller vid varje skadetillfälle en självrisk av 50 procent av prisbasbeloppet.

Vid skada som inträffat utanför Norden, men inom det så kallade grönakortområdet gäller dubbel självrisk, lägst ett prisbasbelopp.

Vid skada genom explosion som drabbat fjärrstyrt fordon och som inträffat i underjordisk miljö gäller försäkringen med en extra självrisk om ett prisbasbelopp.

4.6 Säkerhetsföreskrifter

- Anordning som används för att värma eller torka fordonet eller del av fordonet ska vara godkänd för detta ändamål av Statens Provvningsanstalt, Sprängämnesinspektionen eller SEMKO. Generalagentens/ tillverkarens anvisningar ska följas.
- De föreskrifter som meddelats i lag eller förordning beträffande starkströmsanordning ska följas.
- Föreskrifter ska iakttas som myndighet utfärdat för att förhindra eller begränsa skada och som gäller för fordonet eller den lokal där fordonet i regel förvaras.
- Elektriska kablar och komponenter ska vara fackmannamässigt monterade.
- Fordonet ska uppfylla de regler om brandskydd som gäller enligt Brandskyddsföreningens bestämmelser, SBF 127, senaste version. Fordon som används i brandfarlig miljö eller med brandfarligt material (till exempel flis, torv, trä, papper, sopor eller petroleumprodukter) ska, om inte annat anges, enligt dessa regler vara utrustat med fast monterad sprinkleranläggning.
- Fordon med fast monterad sprinkleranläggning ska revisionsbesiktigas av behörig firma varje år.
- Fordonet ska vara utrustat med minst två handbrandsläckare av klass 34A 233BC minimum 6 kilo.
- Avstängnings- och stoppanordning ska vara lätt åtkomlig utifrån och medge snabb och enkel avstängning av - framdrivningsmotor och i förekommande fall bearbetningsmotor - elsystem - bränslesystem Vid automatisk släckanläggning ska maskinens avstängnings- och stoppanordningar automatiskt träda i funktion vid brand.
- Vid stationär drift ska motorvakt användas.
- Huvudströmmen ska brytas när fordonet lämnas utan tillsyn samt vid reparation och rengöring.

- k) Fordonet ska genomgå årlig brandskyddskontroll av behörig personal. Vid brandskada ska ett brandskyddsprotokoll kunna visas upp som inte är äldre än 16 månader.
Denna punkt omfattar inte
- Traktorer och maskiner med lastkapacitet understigande 1 500 kilo.
 - Maskiner med vikt under 600 kilo och/eller nypris högst 2 prisbasbelopp.
- l) Fordonet ska hållas tillfredsställande rent för att undvika brand.
- m) Föraren ska vara utbildad på släckanläggningen och väl förtrogen med dess handhavande. Föraren ska agera och följa de föreskrifter, regler, handböcker, allmänna anvisningar med mera som meddelats av tillverkare, utbildare, leverantör, besiktningsman, Länsförsäkringar eller annan i syfte att förhindra eller begränsa skada.
- n) Nya traktorer levererad/registrerade efter 2003-01-01 ska vara utrustade med elmanövrerad huvudströmbrytare.

Säkerhetsföreskrifterna enligt 4.6 gäller om inte annat framgår av SBF127 samt FTR127, senaste version.

Om föreskrifterna inte följts, kan ersättningen vid skada minskas eller utebli enligt punkt 13.11.

Försäkringsersättningen minskas inte om försäkringstagaren kan visa att skadan uppkommit oberoende av att föreskriften inte följts.

5 Glasrutförsäkring

5.1 Försäkringen gäller för skada

Som består i att vind-, sido-, bak- eller takruta genombrutits, spräckts eller krossats.

5.2 Försäkringen gäller inte för skada

Som hänt när fordonet kolliderat, vält eller kört av vägen eller vid uppsåtlig skadegörelse (ersätts genom vagnskadeförsäkring).

5.3 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller i de länder som är anslutna till det så kallade gröna kortsystemet och vid transport mellan dessa.

5.4 Självrisiker

Självrisken framgår av försäkringsbrevet/avtalet.

5.5 Särskilda självrisiker

Vid skada som inträffat utanför Norden, men inom det så kallade gröna-kortområdet tillämpas dubbel självrisk.

6 Stöldförsäkring

6.1 Försäkringen gäller för skada

- a) Genom stöld.
- b) Genom tillgrepp av fordonet.
- c) Genom försök till sådana brott.
- d) Genom uppsåtlig skadegörelse i samband med någon av händelserna under a), b) och c).

Förlust av fordon ersätts om fordonet inte kommit tillrätta inom 30 dagar från den dag vi fick din anmälan.

Vid stöld av bilradio, band- och skivspelare, mobiltelefon, kommunikationsradio, polisradio, TV och tillbehör till denna utrustning är ersättningen begränsad till sammanlagt 1/4 prisbasbelopp.

6.2 Försäkringen gäller inte för skada

- a) Enligt 6.1 b), c) och d) som orsakats av person som tillhör samma hushåll/företag som försäkringstagaren.
- b) Vid bedrägeri eller försäkringsbrott.

Anmärkning Om försäkringstagaren/brukaren frivilligt, till exempel vid provkörning, överlämnat fordonet och tillgreppet sker efter överlämnandet omfattas inte skadehändelsen av stöldförsäkringen.

6.3 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller i de länder som är anslutna till det så kallade gröna kortsystemet och vid transport mellan dessa.

6.4 Självrisiker

Självrisken framgår av försäkringsbrevet/avtalet.

6.5 Särskilda självrisiker

Vid skada som inträffat utanför Norden, men inom det så kallade gröna kortområdet gäller dubbel självrisk, lägst ett prisbasbelopp.

6.6 Föreskrifter

- a) När fordonet lämnas ska lös egendom enligt 3.2 b) och c), som förvaras i fordonet, vara inlåst i detta.
- b) Avmonterad fordonsdel eller utrustning enligt 3.2 c), som inte förvaras i fordonet, ska vara inlåst i utrymme som endast disponeras av försäkringstagaren. Som utrymme anses inte fordon.
- c) Föremål (till exempel skördaraggregat, timmergrip, stockmatta, kedjor/band, kranarm) som på grund av storlek, användning eller annars inte rimligtvis kan förvaras inlåsta ska vara fastlåsta med av oss godkänt stöldskydd (klass III kättinglås). För föremål som på grund av storlek, användning eller annars inte rimligtvis kan förvaras inlåsta eller fastlåsta ska rimliga säkerhetsåtgärder vidtas med hänsyn till egendomens värde och stöldbegärlighet samt förhållandena i övrigt.

- d) Manskapsbod ska ha golv, väggar, tak och dörrar som är svåra att forcera. Detta gäller även fönster om sådana finns. Samtliga dörrar ska vara försedda med hänglås av minst klass 3. Nyckeln till låsen får inte förvaras på eller i direkt anslutning till manskapsboden.
- e) Påfyllnings- och tappanordningar samt andra öppningar ska vara försedda med betryggande låsanordningar eller med av oss godkänt annat stöldskydd.
- f) Svetsutrustning och specialverktyg som inte förvaras i fordonet, ska vara inlåst i utrymme som endast disponeras av försäkringstagaren.

Om ovanstående föreskrifter inte följts, gäller följande:

Vid annan skada än sådan som uppstått vid stöld av eller tillgrepp av hela fordonet sätts ersättningen normalt ned med 50 procent. I allvarliga fall kan nedsättningen bli så stor att ersättningen helt faller bort.

Försäkringsersättningen minskas inte om försäkringstagaren kan visa att skadan uppkommit oberoende av att föreskriften inte följts.

6.7 Säkerhetsföreskrifter, krav på lås och stöldskydd

A1 När fordonet lämnas ska den vara låst med godkänt lås. Fordonet ska även vara utrustat med ett av följande stöldskydd:

- Originalmonterad eller av oss godkänd elektronisk startspärr.
- Spårsystem enligt Stöldskyddsföreningens norm SSF 1073 eller av oss annat godkänt spårsystem.

A2 När fordonet lämnas ska det vara låst med godkänt lås.

B När föremål lämnas ska det vara fastlåst med av oss godkänt stöldskydd klass III med kätting och lås.

C När manskapsvagn och manskapsbod lämnas ska samtliga dörrar vara försedda med godkänt hänglås av stöldskyddsklass III. Om fönster finns ska dessa vara svårforcerade.

D För föremål som på grund av storlek, användning eller annars inte rimligtvis kan förvaras inlåsta eller fastlåsta ska rimliga säkerhetsåtgärder vidtas med hänsyn till egendomens värde och stöldbegärlighet samt förhållandena i övrigt.

Nyckelförlust

Vid nyckelförlust ersätts, förutom nyckel, även kostnad för låsbyte i de fall omkodning inte är möjlig.

Föreskrift nyckelförvaring

För samtliga fordon och föremål gäller att nyckeln till stöldskyddet ska förvaras aktsamt så att obehöriga inte kan komma åt den. Om nyckeln inte förvaras aktsamt kan ersättningen vid skada minskas eller utebli enligt 13.11.

6.8 Självrisksreducering/-befrielse

Om du vidtar ytterligare åtgärder utöver gällande stöldskydds krav gäller din försäkring med reducerad självrisk eller ingen självrisk alls enligt följande:

Säkerhetsföreskrifter, krav på lås och stöldskydd		
Fordon	Lås-/stöldskydds krav	Om inte låskrav följs
Transporterande skogsfordon (till exempel skotare, lunnare). Nyvärde över 500 000 kronor och nylevererat från och med 2017-04-01.	A1	Nedsättning med 20 procent. I allvarliga fall kan ersättningen utebli helt. Se punkt 13.11.
Bearbetande skogsfordon (till exempel skördare) Nyvärde över 500 000 kronor och nylevererat från och med 2017-04-01.		
Transporterande skogsfordon (till exempel skotare, lunnare) Nyvärde högst 500 000 kronor och/eller nylevererat innan 2017-04-01.	A2	Nedsättning med 20 procent. I allvarliga fall kan ersättningen utebli helt. Se punkt 13.11.
Bearbetande skogsfordon (till exempel skördare) Nyvärde högst 500 000 kronor och /eller nylevererat innan 2017-04-01.		
Föremål som på grund av storlek, användning eller annars inte rimligtvis kan förvaras inlåst.		
Exempel på föremål	Låskrav	Om inte låskrav följs
Skördaraggregat	B/D	Nedsättning med 50 procent. I allvarliga fall kan ersättningen utebli helt.
Timmergrip		
Stockmatta		
Kedjor/band		
Kranarm		
Manskapsvagn-/bod	C	Nedsättning med 50 procent. I allvarliga fall kan ersättningen utebli helt.

För godkända lås och stöldskydd se Stöldskyddsföreningens hemsida www.stoldskydd.se

Fordon med nyvärde över 500 000 kronor och nylevererat från och med 2017-04-01.

Är fordonet utrustat enligt en av följande punkter tillämpas halv stöldsälvrisk:

- Originalmonterad eller av oss godkänd elektronisk startspärr som var i funktion vid skadetillfället och märkning enligt Stöldskyddsföreningens norm SSF 1084 eller annan av oss godkänd märkning.
- Spårsystem enligt Stöldskyddsföreningens norm SSF 1073 eller annat av oss godkänt spårsystem som var i funktion vid skadetillfället och märkning enligt Stöldskyddsföreningens norm SSF 1084 eller annan av oss godkänd märkning.

Är fordonet utrustat med både elektronisk startspärr och spårsystem enligt ovan ersätts skadan utan stöldsälvrisk.

Är avmonterade tillbehör till fordonet separat utrustade med märkning enligt ovan tillämpas halv stöldsälvrisk för dessa.

Fordon med nyvärde högst 500 000 kronor och/eller nylevererat innan 2017-04-01

Är fordonet utrustat enligt en av följande punkter tillämpas halv stöldsälvrisk:

- Originalmonterad eller av oss godkänd elektronisk startspärr som var i funktion vid skadetillfället.
- Spårsystem enligt Stöldskyddsföreningens norm 1073 eller annat av oss godkänt spårsystem som var i funktion vid skadetillfället.
- Märkning enligt Stöldskyddsföreningens norm SSF 1084 eller annan av oss godkänd märkning.

Om fordonet är utrustat med minst två av ovanstående stöldskydd ersätts skadan utan stöldsälvrisk.

Är avmonterade tillbehör till fordonet separat utrustade med märkning enligt ovan tillämpas halv stöldsälvrisk för dessa.

Självriskreducering/-befrielse enligt 6.8 tillämpas inte i de fall krav enligt särskilt avtal finns på att det aktuella stöldskyddet ska vara installerat.

7 Vagnskadeförsäkring

7.1 Inledning

Försäkringen gäller för skada genom trafikolycka, annan yttre olyckshändelse eller uppsåtlig skadegörelse av tredje man utan samband med stöld, tillgrepp eller försök till detta. Försäkringen gäller även för sådana skador under fordonets transport på annat transportmedel.

7.2 Försäkringen gäller för skada

- a) På fordonet, som plötsligt och oförutsett orsakats av på fordonet monterat aggregat eller redskap.
- b) På fordonet som orsakats av på fordonet monterad anordning för vägarbete eller vinterväghållning.
- c) Som inträffar under vinterväghållning, det vill säga sandning, saltning eller snöplogning för väghållares räkning. Skador som drabbar snöplog, sandnings- eller saltningsaggregat ersätts även om tillbehören ifråga tillhör annan än försäkringstagaren. Ersättning lämnas även för bärgning av oskadat fordon (till exempel vid fastkörning).
- d) I samband med uppoffring, bidrag och kostnader i gemensamt haveri.

7.3 Försäkringen gäller inte för skada

- a) Genom rost, frätning, köld, väta eller fukt. Skada som uppstått som en direkt och omedelbar följd av händelse som anges i 7.1 betalas.
- b) På fordonsdel med konstruktions-, fabriktions- eller materialfel, om skadan orsakats av felet.
- c) Som avses i 4.1 brandförsäkring, 5.1 glasförsäkring eller 6.1 stöldförsäkring.
- d) Som uppkommit vid isgenombrott när fordonet stillastående utfört arbete på isbelagt vatten.
- e) På enbart däck och larvband utom vid uppsåtlig skadegörelse.
- f) Som består i eller är en följdskada av slitage eller kan hänföras till bristfälligt underhåll.

7.4 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller i de länder som är anslutna till det så kallade gröna kortsystemet och vid transport mellan dessa.

7.5 Självrisker

Självrisken framgår av försäkringsbrevet/avtalet.

7.6 Särskilda självrisker

- Vid uppsåtlig skadegörelse av tredje man tillämpas stöldsälvrisk.
- Vid skada som inträffat utanför Norden, men inom det så kallade gröna kortområdet, tillämpas dubbel självrisk, lägst ett prisbasbelopp.
- Självrisken vid vinterväghållning för väghållares räkning är fem procent av prisbasbeloppet vid varje skada.
- Vid skada som uppstått genom kollision i höjdled tillkommer en extra självrisk (utöver vald självrisk). Denna är ett prisbasbelopp vid varje skada.

7.7 Säkerhetsföreskrifter

- a) Fordon med körförbud får inte framföras. Vid skada sätts ersättningen ned med 100 procent. Om försäkringstagaren kan visa att skadehändelsen inträffat oberoende av det som föranlett körförbudet, kan ersättning lämnas i den mån skadan skulle inträffat ändå.

- b) Fordonet får inte användas under förhållanden som innebär onormal påfrestning på fordonet.
- c) För fordonet gällande axel-, boggitrycks- och bruttoviktbestämmelser får inte överskridas.
- d) Innan fordonet framförs på isbelagt vatten ska föraren, omedelbart före körning, förvissa sig om att isen har tillräcklig bärighet.
- e) Vid arbete på torvmarker (till exempel kärr, myr och mosse) eller andra sankmarker ska föraren förvissa sig om att aktuellt fordon kan arbeta eller framföras på ett betryggande sätt.
- f) Vid arbete på fartyg, pråm, ponton eller liknande ska föraren förvissa sig om att aktuellt fordon kan arbeta eller framföras på ett betryggande sätt.
- g) För fordon med stödben/balkar gäller även att vid lyft ska samtliga stödbalkar vara helt utdragna och stödbenen ansatta. Förflyttning med hängande last eller utskjuten/lång bom/mast och/eller jibb får inte ske.
- h) Fordonet ska ha lagstadgad utrustning.
- i) Redskap, utrustning och tillbehör måste monteras och användas enligt generalagentens/tillverkarens anvisningar.
- j) Dessutom ska de bestämmelser följas som meddelats i lag eller författning eller av myndighet i syfte att förhindra eller begränsa skada.

Om föreskrifterna b-j inte följs, kan ersättningen vid skada minskas eller utebli enligt 13.11.

Försäkringsersättningen minskas inte om försäkringstagaren kan visa att skadan uppkommit oberoende av detta.

8 Krisförsäkring

8.1 Inledning

I minst trafik- och delkaskoförsäkring ingår denna försäkring.

8.2 Vem försäkringen gäller för

De försäkrade är

- Försäkringstagaren.
- Föraren av försäkrat fordon.
- Arbetstagare hos försäkringstagaren.
- Make/sambo till försäkrad enligt ovan.
- Passagerare i fordonet vid händelse enligt punkt 8.3 a) och b).

8.3 Försäkringen gäller för

- a) Skada i samband med rån, hot eller överfall i samband med färd med fordonet. Med överfall avses här att våld utövats på person. Skadan ska polisanmälas.

- b) Trafikolycka i samband med nyttjande av fordonet

- c) Arbetsolycka vid nyttjandet av fordonet.

Försäkringen gäller ovanstående händelser som inträffar under den tid försäkringen är i kraft. Tiden under vilken behandling ges är begränsad till tolv månader räknat från skadetillfället.

- Kostnader för kristerapi av försäkrad person hos psykolog, eller hos annan utbildad person för stödsamtal och krisbearbetning.
- Resekostnader i samband med sådan behandling.
- Juridisk rådgivning till försäkrad som utsatts för rån, våldsbrott eller hot om det – som är straffbart enligt brottsbalken.

Behandlingen ska godkännas av bolaget.

8.4 Försäkringen gäller inte för skada

- a) Som de försäkrade tillfogar varandra.
- b) Som den försäkrade tillfogats när denne varit påverkad av narkotika, berusnings- eller sömnmedel såvida denne inte kan visa att samband saknas mellan denna påverkan och skadan.
- c) Som uppstått när den försäkrade utan skälig anledning utsatt sig för risken att skadas.
- d) Som uppstått i samband med att den försäkrade utfört eller medverkat till uppsåtlig gärning som enligt svensk lag är straffbelagd.

8.5 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller för händelse som skett inom det så kallade grönakortområdet.

8.6 Självrisiker

Försäkringen gäller utan självrisk.

8.7 Övrigt

8.7.1 Högsta ersättning

Bolagets ersättningsskyldighet är för varje försäkrad person begränsad till kostnaderna för högst tio behandlingar.

Vid juridisk rådgivning är kostnaden begränsad till tio procent av prisbasbeloppet. Resekostnaderna beräknas enligt bestämmelserna i lagen om allmän försäkring.

8.7.2 Annan försäkring

Får den försäkrade ersättning från annan försäkring för de kostnader som avses i punkt 8.3 reduceras ersättningen genom denna försäkring med motsvarande belopp.

9 Avbrottsförsäkring

9.1 Inledning

Vagnskade-, brand-, stöld- och maskinskadeförsäkring omfattar även Avbrottsersättning under förutsättning att fordonet används i näringsverksamhet och att försäkringsomfattningen ingår i ditt avtal med oss.

Historiskt nyvärde, i kronor	Ersättningsbelopp i procent per arbetsdag beroende på fordonets ålder		
	0-4 år	5-9 år	>9 år
1-499 999	4	3	2
500 000-1 000 000	5	4	3
1 000 001-1 500 000	6	5	4
1 500 001-2 000 000	7	6	5
2 000 001-2 500 000	8	7	6
2 500 001-3 000 000	9	8	7
3 000 001-3 500 000	10	9	8
3 500 001-4 000 000	11	10	9

9.2 Försäkringen gäller

Vid skada som är ersättningsbar enligt 9.1. Avbrottsersättning lämnas i procent av prisbasbeloppet för den tid fordonet är obrukbart (avbrotts-tiden) – efter karens enligt nedan.

Används fordonet i dubbelskift lämnas ytterligare 40 procent ersättning de första fem ersättningsdagarna.

Avbrottsersättningen lämnas för varje hel arbetsdag då det försäkrade fordonet inte kunnat användas.

Längsta ersättningstid är 45 arbetsdagar.

Om reparation kan ske lämnas ersättning under skälig reparationstid, dock längst i 45 dagar. Inträffar ersättningsbar maskinskada som kan ersättas genom för fordonet gällande leverantörsgaranti och garanti-åtagandet inte omfattar ersättning för avbrott, lämnas avbrottsersättning enligt detta villkor, dock längst i 45 dagar.

9.3 Avbrottsersättning lämnas inte

- Om fordonet vid skadetillfället var avställt eller belagt med körförbud.
- För arbetsdag som förlorats på grund av dröjsmål eller annan underlåtenhet från försäkringstagarens sida.
- För dag då fordonet, trots skada, kan användas.

- Om försäkringstagaren får stilleståndsersättning från trafikförsäkring.
- Ersättning för inkomstförlust på grund av personskada, om inte avbrottsersättningen är högre. I sådant fall betalas mellanskillnaden.
- För belopp som överstiger fordonets marknadsvärde.
- För fordon som inte används i näringsverksamhet.
- Om försäkringstagaren utnyttjat möjligheten att använda ersättningsfordon enligt för fordonet gällande leverantörsförsäkring i Länsförsäkringar, annat än om avbrottsersättningen är högre. Då betalas mellanskillnaden.

9.4 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada som uppstått i de länder som är anslutna till det så kallade gröna kortsystemet och vid transport mellan dessa.

9.5 Självriser/karens

Med karens menas att ersättning inte lämnas under viss tid (karenstid). Denna räknas från och med första arbetsdagen efter det att reparationen påbörjats. Om fordonet på grund av skadan är obrukbart räknas karens från och med första arbetsdagen efter skadedagen. För de första fem förlorade arbetsdagarna lämnas inte ersättning (karens). Om Tilläggs paket-Företag/företagsförsäkring för verksamheten finns tecknad i Länsförsäkringar lämnas ersättning efter en arbetsdag. Vid avbrott till följd av stöld av fordon som var utrustat med av oss godkänd spårningsutrustning som var aktiverat vid skadetillfället gäller försäkringen utan karens.

9.5.1

Om nedsättning skett enligt 13.11 (nedsättningsregler) minskas även avbrottsersättning på samma sätt.

10 Rättsskyddsförsäkring - fordon

10.1 Inledning

Försäkringen gäller för det försäkrade fordonets ägare, brukare och förare i denna deras egenskap. Försäkringen gäller inte för den som brukat fordonet utan lov. För att försäkringen ska gälla måste du företrädas av ett ombud i tvisten.

10.2 När försäkringen gäller

Ersättning lämnas om försäkringen varit i kraft när de händelser eller omständigheter inträffade som ligger till grund för anspråket eller misstanken om brott och det därefter inte gått mer än tio år. Anmälan ska göras inom tre år efter det att ombud anlitas eller från det att misstanken om brott delgivits. Om detta inte sker upphör rätten till rättsskydd.

10.3 Vad försäkringen gäller för

10.3.1 Tvister

Försäkringen gäller för tvist som kan prövas av tingsrätt, hovrätt eller Högsta domstolen. Försäkringen gäller också i resningsmål, om resning beviljas.

10.3.2 Brottmål

Försäkringen gäller för brottmål om den försäkrade misstänks eller åtalas för

- brott för vilket inte stadgas strängare straff än böter, till exempel vårdslöshet i trafik
- vållande till annans död
- vållande till kroppsskada eller sjukdom.

10.4 Kostnader som kan ersättas

Försäkringen ersätter kostnader om de är nödvändiga och skäliga och om de inte kan betalas av motpart eller staten.

10.4.1 Försäkringen ersätter

- Skäligt ombudsarvode och omkostnader.
- Kostnader för utredning före rättegång, förutsatt att utredningen beställts av ditt ombud.
- Kostnader för bevisning i rättegång och skiljemannaförfarande.
- Expeditionskostnader i domstol.
- Rättegångskostnader som den försäkrade ålagts att betala till motpart eller staten efter domstols eller skiljemäns prövning av tvisten eller målet.
- Rättegångskostnader som den försäkrade vid förlikningen under rättegång åtagit sig att betala till motpart under förutsättning att det är uppenbart att domstolen skulle ha ålagt honom att betala rättegångskostnader med högre belopp om tvisten hade prövats.

10.5 Kostnader som försäkringen inte kan ersätta

10.5.1 Försäkringen ersätter inte

- Eget arbete, förlorad inkomst, resor och uppehälle eller andra omkostnader för någon av de försäkrade.
- Verkställighet av dom, beslut eller avtal.
- Merkostnader som uppstår om den försäkrade anlitar flera eller byter ombud/försvare.
- Ersättning till skiljemän.

10.5.2 Försäkringen gäller inte för

- Småmål enligt 1 kap 3 d § rättegångsbalken. Detta undantag tillämpas inte vid tvist på grund av försäkringsavtalet.
- För uthyrare i tvist som avser fordran eller annat anspråk på grund av yrkesmässig uthyrning av fordonet.
- Tvist som avser skadestånd eller annat anspråk på grund av gärning där kostnader för brottmål inte kan ersättas enligt 10.3.2.
- För tvist där den försäkrade inte har befogat intresse av att få sin sak prövad.

Försäkringen gäller inte om misstanke eller åtal till någon del avser rattfylleri eller olovlig körning.

10.6 Var försäkringen gäller

Anspråket eller misstanken om brott ska ha sin grund i händelse eller omständighet som visas ha inträffat inom försäkringens giltighetsområde.

10.7 Självrisiker

Självrisiken framgår av försäkringsbrevet.

10.8 Ombud

Ombud ska vara lämpligt med hänsyn till de krav som svensk lag ställer på ett ombud och vara

- advokat eller biträdande jurist på advokatbyrå eller
- annan person som uppfyller kravet på lämplighet.

I tvist eller mål som handläggs utomlands måste ombudet uppfylla motsvarande krav som det landets lag ställer på ombud.

10.8.1 Prövning av ombud

Ombud enligt 10.8 punkt 1 har rätt att vid tvist begära prövning i Försäkringsförbundets Nämnd för Rättsskyddsfrågor (FNR) rörande skäligheten av arvode och övriga kostnader. Ombudet och bolaget förbinder sig att godta utfallet av sådan prövning.

Ombud, försäkrad och bolaget har rätt att för sådant ombud som anges i 10.8 punkt b) begära rådgivande yttrande av lämpligheten i Försäkringsförbundets Prövningsförfarande Beträffande Ombuds Lämplighet (POL).

10.9 Högsta ersättningsbelopp

Vi betalar vid varje tvist högst 240 000 kronor, varav högst 40 000 kronor för utrednings- och vittneskostnader. Om två eller flera försäkrade står på samma sida anses det endast föreligga en tvist. Även om den försäkrade har flera tvister, ska de räknas som en tvist om yrkandena stöder sig på väsentligen samma grund.

10.10 Återkrav

I den mån ersättning lämnas på grund av försäkringen inträder försäkringsbolaget i den försäkrades rätt mot motpart eller staten.

10.11 Om vi inte är överens

Försäkrad har rätt att vid tvist om tolkning av försäkringsvillkor för rättsskyddsförsäkring begära prövning hos Försäkringsförbundets Nämnd för Rättsskyddsfrågor (FNR). Ansökan om prövning i nämnden måste göras senast sex månader från det att bolaget förklarat sig ha tagit slutlig ställning i ärendet.

10.12 När skada inträffat

10.12.1 Anmälan om tvist

Tvist ska anmälas till bolaget så snart som möjligt.

10.12.2 Ersättningsanspråk

Ersättningsanspråk ska framställas så snart som möjligt och senast sex månader från att den försäkrade fått kännedom om sin fordran på försäkringsersättning. Framställs anspråket senare är bolaget fritt från ersättningskyldighet.

Den försäkrade anses ha fått kännedom om sin fordran när ombud anlitas.

11 Maskinskadeförsäkring - tilläggförsäkring

Maskinskadeförsäkring är en tilläggförsäkring som kan tecknas för fordon som är halv- eller helförsäkrat.

11.1 Försäkringen gäller för

Skada som är plötslig, oförutsedd och inifrån kommande skada som drabbar försäkrat fordon samt tillhörande fast monterad utrustning som är normal för ett fordon av samma slag och fabrikat.

Skada ska påverka fordonets funktion och kan, förutom utrustning enligt ovan, avse någon av följande komponenter:

Maskinskadeförsäkring	
Gäller för följande komponenter	med undantag för
A Motor, inklusive styr- och reglerkomponenter/motorprogramvara	
B Grenrör	ljuddämpare och avgasrör
C Turbo/överladdningssystem med styrsystem, samt laddluftkylare	
D System för avgasrening	ljuddämpare och avgasrör
E Kylsystem för motor, kraftöverföring och hytt (kylsystem för kupé är ersättningsbart även om det inte påverkar fordonets funktion).	
F Startmotor och generator	
G Bränslesystem	ledning, filter och bränsletank
H Kraftöverföring	lamellbelägg och följskador av detta
I Bromssystem, inklusive servo, styr- och regler-system.	lamellbelägg och bromsskivor samt följskador av detta.
J Styrinrättning	
K Hydraulsystem, inklusive pump(ar) och styr- och regler-system.	

Försäkringen gäller även för plötslig, oförutsedd och inifrån kommande skada på aggregat, redskap eller släpvagn som monterats på eller koppats till fordonet om detta särskilt avtalats.

För fordon med i länsförsäkringsbolagen gällande Leverantörsförsäkring gäller ersättning enligt vad som sägs i försäkringsbrevet. Om försäkringstagaren inte kan visa vilken dag skadan uppstod ska den anses ha hänt den dag anmälan gjordes till oss.

11.2 Försäkringen gäller inte för

Fordon som utrustats/ använts med komponenter/programvara som avviker från fordonets seriemässiga utförande, till exempel trimning med komponenter som inte är godkända av generalagenten/tillverkaren. Försäkringen gäller inte heller för

- skada genom stöld, tillgrepp eller försök till sådana brott
- skada genom brand
- skada genom trafikolycka, annan yttre olyckshändelse eller uppsåtlig skadegörelse av tredje man. Försäkringen gäller inte heller för sådana skador under transport på annat transportmedel
- skada som består i slitage och förbrukning eller som orsakats av felaktig användning, bristfälligt underhåll eller uppenbart felaktig reparationsåtgärd
- skada genom korrosion, frätning, sönderfrysning eller sönderbränning av delar som normalt utsätts för upphettning
- skada på fordonet som orsakats av på fordonet monterad anordning
- skada på bränslesystem om skadan beror på kondensvatten eller annan förorening i bränslet
- enbart på batteri eller däck/larvband
- sådant som leverantör eller annan är ansvarig för på grund av kontrakt, garanti eller annat åtagande. Detta undantag gäller inte i vissa fall för Leverantörsförsäkring, se leverantörsförsäkringsbrevet
- skada på borrkrona.
- Skada som orsakats av djur, till exempel gnagande möss.

11.3 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller i de länder som är anslutna till det så kallade gröna kortsystemet och vid transport mellan dessa.

11.4 Självrisiker

Självrisiken framgår av försäkringsbrevet/avtalet.

11.5 Särskilda självrisiker

Vid skada som inträffat utanför Norden, men inom det så kallade gröna kortområdet tillämpas dubbel självrisk, lägst ett prisbasbelopp.

11.6 Föreskrifter

- Försäkringstagaren får inte utsätta fordonet för större belastning än vad som anges av generalagenten/tillverkaren. Fordonet ska dessutom underhållas och vårdas enligt generalagentens/tillverkarens anvisningar. Underhållsservice ska utföras av för produkten auktoriserad servicepersonal. De oljor som används ska vara de generalagenten/tillverkaren rekommenderar och de ska bytas vid angivna intervaller. De användningsregler som generalagenten/tillverkaren lämnat för vegetabiliska transmissionsoljor ska följas. Endast det drivmedel generalagenten/tillverkaren har godkänt får användas.
- Vid stationär drift ska motorvakt användas.

c) Serviceåtgärder ska dokumenteras i servicebok (eller motsvarande).

Dokumenterad servicehistorik ska visas i samband med skada.

Om föreskrifterna ovan inte följs, kan ersättningen vid skada minskas eller utebli enligt 13.11. Försäkringsersättningen minskas inte om försäkringstagaren kan visa att skadan uppkommit oberoende av detta.

11.7 Värderings- och ersättningsregler

För skada på fordon som omfattas av maskinskadeförsäkringen tillämpas följande riktlinjer vid fastställande av värdet på den skadade delen. Om skadan skett inom ett år från det att fordonet registrerades första gången (den tid fordonet varit förregistrerat av maskinhandlare räknas inte) eller, om fordonet inte är registreringspliktigt, inom ett år från det att fordonet levererades till första användaren, betalas alltid full ersättning för utbytta delar. Därefter görs, för utbytta delar, åldersavdrag med 15 procent per påbörjat år från att fordonet registrerats/levererats.

Avdraget får inte överstiga 75 procent. Om fordonet använts mer än 10 000 driftstimmar görs åldersavdrag med 75 procent på utbytta delar oavsett fordonets ålder.

Högsta ersättningsbelopp är fordonets marknadsvärde vid skadetillfället.

12 Tilläggspaket - Företagsförsäkring (tillval till halv- och helförsäkring)

Omfattning	
Egendomsförsäkring (verksamhetsställe och arbetsområde) samt - Cisternförsäkring - Oljeskadeförsäkring	Tilläggspaket - Företagsförsäkring (tillval till halv- och helförsäkring)
Extrakostnadsförsäkring	
Ansvarsförsäkring inklusive - Lyftansvarsförsäkring - Miljöansvar för entreprenörer	
Transportöransvarsförsäkring	
Rättsskyddsförsäkring - Verksamheten	
Resgodsförsäkring	

A1 Egendomsförsäkring

A1.1 Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för

- Försäkringstagaren.
- Annan ägare av egendom som är försäkrad enligt A 1.5, om ägaren inte kan få ersättning genom annan försäkring.

A1.2 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för egendomsskada som inträffar under den tid försäkringen är i kraft.

A1.3 Var försäkringen gäller

A1.3.1 På verksamhetsställe

Försäkringen gäller på verksamhetsställen inom Norden.

A1.3.2 På annan plats

Försäkringen gäller på annan plats inom Norden, men med den begränsning som kan följa av reglerna om riskökning i försäkringsavtalslagen.

A1.4 Försäkrat intresse

Försäkringen avser egendomsskada som är en oundviklig följd av sådan skadehändelse för vilken försäkringen gäller. Med egendomsskada avses sådan fysisk skada på eller förlust av försäkrad egendom som har till följd att egendomens värde minskas eller går förlorat och således inte sådan förlust som uppkommer endast genom att egendomen till exempel inte kan användas på beräknat sätt.

A1.5 Försäkrad egendom

A1.5.1 Försäkringen omfattar

- Lös egendom som försäkringstagaren använder i verksamheten.
- Lös egendom som ägs av annan, om försäkringstagaren ansvarar för eller åtagit sig att försäkra egendomen.
- Av försäkringstagaren bekostad fast inredning i lokal.
- Förhyrd byggnad (förhyrd lokal) om försäkringstagaren enligt hyreskontrakt är skyldig att svara för skada.

A1.5.2 Försäkringen omfattar inte

- Fast egendom utöver vad som anges i A 1.5.1.
- Trafikförsäkringspliktigt motordrivet fordon.
- Registreringspliktiga släpfordon.
- Luftfartyg, svävare, hydrokopter, segel eller maskindrivna skepp och båtar, timmersläp, kassuner, pontoner, pontonkranar, mudderverk samt byggnadsverk under bogsering till sjöss.

A 1.6 Högsta ersättning

Högsta ersättning vid varje skada är begränsad till 2 prisbasbelopp gånger i Länsförsäkringar antal försäkrade fordon enligt detta villkor, dock maximalt 10 prisbasbelopp.

A 1.7 Vad försäkringen gäller för – Allriskförsäkring

A 1.7.1

Försäkringen gäller för plötslig och oförutsedd fysisk skadehändelse på eller förlust av försäkrad egendom.

Försäkringen gäller inte för skada eller förlust som kan ersättas genom annan försäkring.

A 1.7.2 Undantagna skadehändelser

Försäkringen gäller inte för skada

- Som består i förlitning, förbrukning, korrosion (till exempel rost eller frätning), beläggning, avsättning eller annan försämring såsom vikt förlust, röta, mögel eller åldrande.
- Som består i att information på datamedia blir obrukbar eller förlorats till följd av tillverkningsfel eller brist hos datamedia, felhantering, felprogrammering.
- Som är av sådan art att den inte påverkar egendomens användbarhet eller som kan avhjälpas genom normal service eller justering.
- Som har sina orsaker i sådana omständigheter att den försäkrade eller hans arbetsledning borde ha insett att skada med stor sannolikhet skulle komma att inträffa.
- Genom stöld eller annat tillgrepp om skadetillfället inte kan preciseras.
- Genom dammgenombrott av kraftverksdamm eller regleringsdamm för elkraftproduktion.

A 2 Oljeskadeförsäkring

A 2.1 Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för skada genom oförutsedd utströmning av olja

- från cisternanläggning med tillhörande rörsystem, tankbil eller tankvagn som disponeras av försäkringstagaren i verksamheten
- från fordon som disponeras av försäkringstagaren i verksamheten och som är försäkrat i bolaget.

A 2.2 Försäkrad egendom

Försäkringen gäller för skada på den försäkrades egendom samt på tredje man tillhörig egendom. Försäkringen gäller även för förmögenhetsförlust som drabbar ägaren av egendom.

Anmärkning Till egendom räknas även mark, sjö, vattendrag och vattentäkt.

A 2.3 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- skada som är en följd av normalt och beräknligt spill
- skada som kan ersättas genom brand-, vatten- eller ansvarsförsäkring eller enligt reglerna i trafikskadelagen.

A 2.4 Högsta ersättning

Ersättningen är vid varje skada begränsad till 10 prisbasbelopp.

A 3 Cisternförsäkring

A 3.1 Vad försäkringen gäller för och försäkrad egendom

Försäkringen gäller för plötslig och oförutsedd fysisk skada på cistern samt för skada genom plötslig och oförutsedd förlust, förstörelse eller förorening av den vätska, som rinner ut från eller finns i cisternen.

Anmärkning Till cistern räknas även från denna gående rörledningar till och med närmast cisternen befintlig ventil.

A 3.2 Undantag

Försäkringen gäller inte för:

- Skada som består i förlitning, förbrukning, korrosion (till exempel rost eller frätning), beläggning, avsättning eller annan gradvis försämring såsom vikt förlust, röta, mögel eller åldrande.
- Skada genom långsamt utträngande vätska (diffusion).
- Skada genom stöld eller normalt svinn av innehåll. Vid stöld på arbetsområde kan innehåll ersättas enligt A 6.7.1.3.
- Skada på innehåll vid dess hantering eller lagring genom blandning med annat ämne eller annan vätska. Dock ersätts sådan skada då den orsakats av ersättningsbar skada på cistern.

A 3.3 Högsta ersättning

Ersättningen är vid varje skada begränsad till 10 prisbasbelopp.

A 4 Skadevärderingsregler för egendom enligt A 1-A 3

Vid skada på egendom beräknas skadebeloppet enligt nedan angivna regler. Skadad och oskadad egendom värderas efter samma grunder.

A 4.1 Skadevärdering egendom

A 4.1.1 Egendom som återställs

Om återställande sker värderas skadan till kostnaden för att utan dröjsmål återställa föremålet på ett rationellt sätt vad beträffar metoder och material. Med återställande avses

- reparation, eller
- anskaffande av föremål av samma eller lika ändamålsenligt slag för samma ändamål.

Utökas i samband med återställande skadat föremåls utrustning eller avkastningsförmåga, av annan orsak än ändrad belägenhet, ska vid värderingen göras avdrag för detta.

Återställande måste ske inom två år från skadedagen. Sker det senare på grund av hinder som inte beror på den försäkrade, får tiden två år räknas från den dag då hindret upphörde, dock längst tre år från skadedagen.

I skadekostnaden inräknas inte den värdeminskning som föremålet efter återställande kan anses ha undergått genom skadan.

A 4.1.1.1 Föremålets värde är mindre än halva nyanskaffningsvärdet

Om föremålet minskat i värde genom ålder, slitage och omodernitet med mer än halva nyanskaffningsvärdet vid skadetillfället, värderas skadan till kostnaden för återställandet, dock högst till det på grund av ålder, slitage och omodernitet minskade värdet.

A 4.1.2 Speciella regler för vissa föremål

- Skada på datorer samt utrustning och tillbehör till dessa värderas till kostnaden för återställandet, dock högst till dagsvärdet.
- Skada på originalhandlingar, fotoarkiv och informationsförsedda data-media värderas till de normala kostnader som inom två år läggs ned för att återställa den information som förlorats genom skadan.
- Skada på värdehandlingar värderas till de normala kostnader som inom två år läggs ned på att återställa eller återanskaffa värdehandlingar.
- Skada på egendom som tillhör arbetstagare och utgörs av personlig löseegendom värderas enligt bolagets hemförsäkringsvillkor.

A 4.1.3 Egendom som inte återställs

Återställs inte skadat föremål inom två år, värderas skadan till skillnaden mellan föremålets dagsvärde omedelbart före och omedelbart efter skadan.

A 4.2 Skadevärdering genom skiljemän

Vid tvist om värdet av skada på egendom ska på begäran av part värderingen hänskjutas till avgörande genom skiljedom. Lagen om skiljemän tillämpas.

A 4.3 Självrisk

Vid varje skadetillfälle gäller en självrisk som är lägst 20 procent av prisbasbeloppet.

Självrisk som uttrycks i prisbasbelopp avrundas nedåt till närmaste 100-tal kronor.

A 5 Skadeersättningsregler

A 5.1 Ersättningsbelopp

Ersättningsbeloppet utgörs av

- Skadebelopp enligt A 4.1 Skadevärderingsregler.
- Röjningskostnad enligt A 5.3.
- Räddningskostnad enligt A 5.4 med avdrag för.
- Självrisk enligt A 4.3 och med hänsyn till leverantörsgaranti enligt A 5.6.

A 5.2 Högsta ersättning

Ersättning lämnas högst med försäkringsbeloppet.

A 5.3 Röjningskostnad

I samband med sådan skada som omfattas av försäkringen lämnas även ersättning för kostnader för nödvändig rivning, röjning, borttransport, destruktion och deponering.

Den sammanlagda ersättningen begränsas till de belopp som anges i A 3.3.

A 5.4 Räddningskostnad

Bolaget ersätter den försäkrades kostnader för räddningsåtgärder enligt R.01.3, om de med hänsyn till omständigheterna varit skäliga. I samband med sådan skada som omfattas av försäkringen lämnas även ersättning för skada som uppkommit genom att försäkrad egendom vid skälig räddningsåtgärd skadats, förkommit eller stulits. Ersättning lämnas dock inte om gottgörelse kan erhållas från annat håll.

Den sammanlagda ersättningen begränsas till de belopp som anges i A 3.3

A 5.5 Inteckningshavare

A 5.5.1 Panträtt

För den som har panträtt i fast egendom eller tomträtt gäller bestämmelserna i lag om säkerhetsrätt i försäkringsersättning vid betalning av ersättning på grund av försäkringsavtal.

Säkerhetsrätten gäller inte vid skada på lös egendom.

A 5.5.2 Företagsinteckning

Om den som innehar rätt enligt företagsinteckning anmäler namn och adress hos bolaget, så har han, om skadan avser företagsintecknad egendom, företrädesrätt till försäkringsersättning enligt försäkringsavtalet. Företrädesrätten gäller om ersättningsbeloppet överstiger 10 procent av försäkringsbeloppet för ifrågavarande slag av egendom. Gällande lag om inbördes företrädesrätt mellan dessa inteckningshavare samt om andra rättsägares rätt vid konkurs och utmätning är tillämplig.

A 5.6 Leverantörsgaranti

Är leverantör eller entreprenör enligt åtagande i avtal skyldig att ersätta skada på försäkrad egendom betalar bolaget inte kostnaden härför. Denna begränsning avser dock inte följskada på annan funktionell enhet än den som varit felaktig.

Undantaget tillämpas inte i den mån leverantör eller entreprenör inte kan fullgöra sin skyldighet och den försäkrade kan styrka detta.

Är den försäkrade tillverkare eller försäljare av den försäkrade egendomen, lämnas inte ersättning för skada på denna, om skadan skulle ha omfattats av för branschen gängse garanti vid försäljning eller leverans.

A 5.7 Skadeersättningsregler i övrigt

Bolaget har rätt att i stället för att betala kontant ersättning föreskriva att skadad egendom återställs eller tillhandahålla annan likvärdig egendom.

Bolaget är inte skyldigt att överta skadad egendom, men har rätt att efter värdering överta större eller mindre del av denna. Kommer egendom för vilken ersättning utgetts till rätta ska egendomen snarast ställas till bolagets förfogande. Den försäkrade får dock behålla egendomen om han utan dröjsmål återbetalar därför erhållen ersättning.

A 5.8 Tidpunkt för betalning av skadeersättning

Ersättning ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade styrkt sitt krav och i övrigt fullgjort vad som åligger honom.

Den del av ersättningen som den försäkrade har rätt till först när försäkrad egendom återställs eller återanskaffas, ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade visat att så skett.

Om myndighets förbud att återuppföra skadad byggnad överklagats och bolaget på grund av detta väntat med att betala ut ersättning, ska ersättningen betalas senast 1 månad efter det att bolaget fått kännedom om att överklagandet inte lett till ändring.

Om polisutredning eller värdering av skiljemän avvaktas ska ersättning betalas senast 1 månad efter det att bolaget erhållit utredningen eller värderingen.

A 5.9 Räntebestämmelser

Betalas skadeersättning senare än vad som sagts ovan utgår dröjsmålsränta enligt räntelagen.

För den tid som utbetalning fördröjts genom polisutredning eller skiljemannavvärdering betalar bolaget ränta enligt Riksbankens referensränta.

Ränta betalas inte om den är mindre än 1 procent av prisbasbeloppet.

Bolaget betalar inte den ränta som beror på den försäkrades dröjsmål att fullgöra vad som ankommit på honom enligt avsnitt R.

A 6 Egendomsförsäkring på arbetsområde

För verksamhet på Arbetsområde gäller följande bestämmelser.

A 6.1 Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för

- Försäkringstagaren.
- Försäkringstagarens beställare om denne är byggherre.
- Försäkringstagarens underentreprenör.
- Annan ägare av egendom som är försäkrad enligt A 1.1, om ägaren inte kan få ersättning genom annan försäkring.

A 6.2 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för egendomsskada som inträffar under den tid försäkringen är i kraft.

A 6.2.1 Arbeten som utförs på entreprenad Entreprenadtid

För Arbeten som utförs på entreprenad gäller försäkringen intill dess Arbeten eller del därav avlämnats eller övertagits. Försäkringen gäller dock under sammanlagt högst fyra veckor (672 timmar) vid provbelastning, provkörning, provdrift, prestandaprov eller kommersiell drift.

Garantitid

Försäkringen gäller dessutom efter avlämnande eller övertagande

- i högst sex år från garantitidens början för skada som uppkommer vid avhjälpande av fel i arbeten
- i högst fem år från garantitidens början för skada som beror på fel i arbeten och som upptäcks under garantitiden dock endast under förutsättning att försäkrad entreprenör enligt entreprenadavtalet är skyldig att ersätta skadan.

A 6.2.2 Arbeten i egen regi

För arbeten som utförs för försäkringstagarens egen räkning (för eget bruk eller för försäljning) gäller försäkringen intill dess arbeten tagits i bruk, dock längst tre månader från den tidpunkt då de kunnat tas i bruk.

A 6.3 Var försäkringen gäller

A 6.3.1 Arbeten

Försäkringen gäller inom det så kallade gröna kortområdet, enligt Trafikförsäkring 2.2

- På arbetsområde.
- På plats som används för tillfällig förvaring i samband med försäkrade arbeten.
- Under transport till och från arbetsområde eller plats som används för tillfällig förvaring, om skadan inte kan ersättas genom annan försäkring.

A 6.3.2 Hjälpmedel

Försäkringen gäller inom det så kallade gröna kortområdet, enligt Trafikförsäkring 2.2.

A 6.4 Försäkrat intresse

Försäkringen avser egendomsskada som är en oundviklig följd av sådan skadehändelse för vilken försäkringen gäller.

Med egendomsskada avses sådan fysisk skada på eller förlust av försäkrad egendom som har till följd att egendomens värde minskas eller går förlorat och således inte sådan förlust som uppkommer endast genom att egendomen till exempel inte kan användas på beräknat sätt.

A 6.5 Försäkrad egendom

A 6.5.1 Försäkringen omfattar arbeten och Hjälpmedel som försäkringstagaren

- äger eller
- ansvarar för eller
- i skriftligt avtal åtagit sig att försäkra.

A 6.5.2 Undantag

Följande slag av egendom omfattas av försäkringen endast om detta särskilt anges i försäkringsbrevet.

A 6.5.2.1 Hjälpmedel av typ

- mobilkran, tornsvängkran
- gräv-, schakt-, väg- och pålningsmaskin
- övriga motordrivna fordon samt släpfordon till dessa
- luftfartyg, svävare, fartyg, kassun, mudderverk och pontonkran.
- egendom enligt 3.2 försäkrad egendom som tillhör eller är en del av fordonet.

A 6.6 Högsta ersättning

Högsta ersättning vid varje skada är begränsad till 5 prisbasbelopp för arbeten och 2 prisbasbelopp för hjälpmedel inklusive innehåll i manskaps- och redskapsvagn oavsett antalet försäkrade fordon.

A 6.7 Allriskförsäkring - Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för oförutsedd fysisk skada på eller förlust av försäkrad egendom.

A 6.7.1 Undantag

A 6.7.1.1 Försäkringen gäller inte för

- Kostnad för att åtgärda fel i material eller i utförd arbetsprestation och inte heller för skada på arbeten som orsakats av sådant fel.
- Kostnad för att åtgärda arbeten som är felaktiga på grund av ofullständiga eller felaktiga beräkningar, ritningar, beskrivningar, råd eller anvisningar och inte heller för skada på arbeten som orsakats av sådan felaktighet.

Undantaget avser dock endast sådana kostnader som skulle ha uppkommit om felaktigheten hade åtgärdats omedelbart före skadans uppkomst

A 6.7.1.2

Skada som består i förslitning, förbrukning, korrosion (till exempel rost eller frätning), beläggning eller avsättning såvida inte skadan uppkommer på grund av en extraordinär händelse. Med extraordinär händelse avses en plötslig och oförutsedd händelse som ligger utanför ramen för de risker som normalt är förbundna med användningen av den egendom som skadas.

A 6.7.1.3

Skada genom, stöld, bedrägeri, förskingring eller liknande förmögenhetsbrott. Vid stöld eller annat tillgrepp gäller dock försäkringen om tidpunkten för brottet kan preciseras och om rimliga säkerhetsåtgärder har vidtagits med hänsyn till egendomens värde och stöldbegärlighet samt förhållandena i övrigt.

Anmärkning Försäkringen gäller dock för stöld av diesel som förvaras i låst cistern även om tidpunkten för brottet inte kan preciseras. Föreskrifterna Q 01.23.1 ska dock följas.

A 6.7.1.4

Skada som är av sådan art att den inte påverkar egendomens användbarhet eller som kan avhjälpas genom normal service eller justering.

A 6.7.1.5

Skada på begagnad egendom till följd av provdrift eller liknande. Försäkringen gäller dock om den försäkrade kan påvisa att skadan inte till någon del orsakats av bristfällighet eller felaktighet på den begagnade egendomen,

A 6.7.1.6

Skada som orsakats av handlande eller underlåtenhet, som - med hänsyn till omständigheterna - inneburit betydande risk för skadans uppkomst. Försäkringen gäller dock om den försäkrade kan visa att varken han eller hans arbetsledning varit medveten om eller borde ha varit medveten om skaderisken.

A 6.7.1.7

Skada på hjälpmedel som består i sönderfrysning av förbränningsmotor med därtill hörande kylsystem.

A 6.7.1.8

Skada på hjälpmedel som inte är en följd av påvisbar yttre orsak.

A 6.7.1.9

Skada på förbrukningsmaterial ingående i hjälpmedel, till exempel drivmedel, däck och slangar, filter, linor, packningar, remmar och kedjor, larvband och transportband.

Försäkringen gäller dock om den försäkrade kan påvisa att skadan har uppkommit genom oförutsedd yttre orsak och att skadan skulle ha uppkommit även om egendomen inte varit i drift.

A 7 Skadevärderingsregler för egendom enligt A6 - Egendom på arbetsområde

A 7.1 Arbeten och hjälpmedel

Vid skada på arbeten och hjälpmedel beräknas skadebeloppet enligt A 4.1. Skadad och oskadad egendom värderas efter samma grunder.

A 7.1.2 Speciella regler för vissa föremål

Skada på följande föremål värderas till kostnaden för återställandet, dock högst till dagsvärdet

- Motordrivna fordon och släpfordon till dessa.
- För byggnads- och anläggningsverksamhet avsedda maskinerier, panna, skjul och bod.
- Duk i platshall eller tält.
- Dator med in- och utenheter.

A 7.2 Självrisk

Vid varje skadetillfälle gäller en självrisk som är lägst 20 procent av prisbasbeloppet.

A 8 Skadeersättningsregler för egendom enligt A 6

A 8.1 Ersättningsbelopp

Ersättningsbeloppet utgörs av

- Skadebelopp enligt A 4.1 Skadevärderingsregler.
- Röjningskostnad enligt A 5.3.
- Räddningskostnad enligt A 5.4 med avdrag för.
- Självrisk enligt A 7.2 och med hänsyn till leverantörsgaranti enligt A 5.6.

B 1 Extrakostnadsförsäkring för kontorsverksamheten

B 1.1 Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet

Försäkringen avser kontorsverksamhet och gäller för försäkringstagaren såsom innehavare av försäkrad rörelse.

B 1.2 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för extrakostnader till följd av egendomsskada med mera enligt B 1.4.1, då egendomsskadan inträffar under den tid försäkringen är i kraft.

B 1.3 Försäkrat intresse

Försäkringen avser extrakostnader som är en följd av egendomsskada.

Med extrakostnader avses ofrånkomliga kostnader för rimliga åtgärder i syfte att upprätthålla den försäkrade verksamheten i den omfattning den skulle haft om skada inte inträffat.

B 1.3.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- Normal kostnad för att återställa skadad egendom eller kostnad som består i värdeminskning.
- Kostnad som uppkommit på grund av att skadad egendom inte omedelbart återställts såvida inte dröjsmålet beror på hinder som försäkringstagaren inte kunnat påverka.
- Förlust av inkomst eller goodwill.
- Vite för leveransstörningar.

B 1.4 Försäkringsbelopp

Om inte annat anges i försäkringsbrevet gäller extrakostnadsförsäkringen utan försäkringsbelopp

B 1.4.1 Försäkringen gäller för extrakostnader till följd av skadehändelse som

- Egendomsförsäkring enligt A 1.7 gäller för och som inträffat inom verksamhetsställe eller försäkringsställe som är angivet i försäkringsbrevet.

Försäkringen gäller även för extrakostnader på grund av

- Oförutsett avbrott i tillförsel utifrån av el, gas, vatten eller värme.
- Att tillträde till rörelsen hindras genom avspärning beordrad av Räddningstjänst eller Polismyndighet. Ersättning lämnas i den mån ersättning inte kan fås av allmänna medel.

B 1.4.2

Försäkringen gäller endast för extrakostnader som belöper sig på ansvarstiden. Medför extrakostnad nytta även efter ansvarstidens slut medtas den med högst det belopp som kan anses falla på ansvarstiden.

Anmärkning Om inte annat anges i försäkringsbrevet, är ansvarstiden 12 månader.

B 1.5 Skadevärderingsregler

Skada värderas till verifierade extrakostnader enligt B 1.3.

B 1.6 Självrisk

Vid varje skadetillfälle gäller en självrisk som är lägst 20 procent av prisbasbeloppet.

B 1.7 Skadeersättningsregler

Försäkringen ska inte bereda den försäkrade någon vinst, utan endast ersättning för uppkomna extrakostnader.

Bolaget ersätter löpande under ansvarstiden

- Skada värderad enligt B 1.5 Skadevärderingsregler med avdrag för.
- Självrisk enligt B 1.6.

C 1 Ansvar

För att full försäkring ska föreligga måste samtliga försäkringstagare tillhöriga fordon som används i verksamheten ha ansvarsförsäkring hos Länsförsäkringar.

I annat fall är vår ansvarighet begränsad till vad som svarar mot förhållandet mellan premien för antalet försäkrade och premien för totala antalet fordon som används i verksamheten.

C 1.1 Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet

C 1.1.1

Försäkringen gäller för försäkringstagaren (den försäkrade) och dennes arbetstagare för skada orsakad i tjänsten och den avser

- Kontorsverksamheten.
- Verksamhet som utförs med försäkrat fordon. Försäkringen omfattar även likvärdigt hyresfordon som tillfälligt ersätter ordinarie fordon.
- Verksamhet vid arbete som utförs utan användande av försäkrat fordon men som normalt ryms inom försäkrad verksamhet.
- Grustagsverksamhet, hörande till grävnings- och schaktningsverksamhet, byggnads- och rörlägningsverksamhet och sprängningsverksamhet.

Anmärkning Se nedanstående begränsningar.

C 1.1.1.1 Begränsningar

För vissa verksamheter gäller särskilda begränsningar

- Högst 25 procent av årsomsättningen för grustagsverksamhet.
- Högst 25 procent av entreprenadens entreprenadsumma för byggnads- och rörlägningsverksamhet och sprängningsverksamhet.

I de fall begränsningarna för verksamheterna överskrider tillämpas en särskild skadeersättningsregel, s C1.8.1.1.

C 1.1.2 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- rivningsverksamhet
- muddringsverksamhet
- besprutning eller bepudring.

C 1.3 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för ansvarsskada som inträffar under den tid försäkringen är i kraft.

C 1.4 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller inom det så kallade gröna kortområdet, enligt Trafikförsäkring 2.2.

C 1.5 Vad försäkringen gäller för

C 1.5.1 Person-, sak- och förmögenhetsskada

Försäkringen omfattar skadeståndsskyldighet för person-, sak- och förmögenhetsskada enligt

- Allmänna skadeståndsrättsliga regler.
- Allmänna bestämmelser utgivna av branschorganisation inom den försäkrades verksamhetsområde.
- Sedvanligt kontrakt med SJ eller annan järnvägsförvaltning för skada genom rullande materiel, överskriden lastprofil, trafik på stickspår eller användande av obebakad järnvägsövergång.
- Sedvanligt kontrakt med strömleverantör där den försäkrade övertagit ansvar enligt lagen om elektriska anläggningar.

- Sedvanligt nyttjanderättsavtal med fastighetsägare avseende övertaget fastighetsägaransvar.

Om denna försäkring gör undantag för sak- eller personskada gäller denna försäkring inte heller för förmögenhetsskada till följd av den undantagna skadan.

C 1.5.2 Ren förmögenhetsskada

Försäkringen omfattar skadeståndsskyldighet för ren förmögenhetsskada i vissa fall enligt C 1.6.5

Anmärkning Med ren förmögenhetsskada menas ekonomisk skada som uppstår utan samband med person- eller sakskada.

C 1.5.3 Ansvar enligt Dataskyddsförordningen

Försäkringen omfattar den skadeståndsskyldighet för materiell och immateriell skada som den försäkrade kan bli skyldig att betala enligt Artikel 82 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (Dataskyddsförordningen).

C 1.5.4 Åtagande

Vid skadeståndskrav som kan omfattas av försäkringen och som överstiger avtalad självrisk åtar sig bolaget gentemot den försäkrade att

- utreda om skadeståndsskyldighet föreligger
- förhandla med den som kräver skadestånd
- föra den försäkrades talan vid rättegång eller skiljemannaförfarande och därvid betala de rättegångs- eller skiljemannakostnader som den försäkrade åsamkas eller åläggs att betala och som denne inte kan få ut av motpart eller annan samt
- betala det skadestånd som den försäkrade är skyldig att erlägga.

C 1.6 Vad försäkringen inte gäller för

C 1.6.1 Levererad produkt

Försäkringen gäller inte för

- Skada på produkt som den försäkrade levererat om skadan består i eller är en följd av fel, brist eller defekt hos produkten.
- Kostnad i samband med reklamation, utbyte eller återtagande av levererad produkt. Försäkringen gäller inte heller för räddningskostnader eller andra kostnader till följd av att levererad produkt befaras orsaka skada.
- Skada som kan avhjälpas genom åtgärdande av fel, brist eller defekt hos levererad produkt.
- Skada orsakad av asbest, formaldehyd eller PCB.
- Skada genom att levererad kemisk produkt eller levererat läkemedel inte förhindrat, avbrutit eller påverkat sådant beräknligt händelseförlopp eller sådan beräknelig utveckling eller sjukdom som pågår eller skulle ha uppkommit om produkten inte använts.
- Skada genom levererad produkt när den försäkrade underlåtit att utföra sedvanliga undersökningar, provningar eller analyser för att fastställa produktens lämplighet för avsett ändamål och detta medfört att fel, brist eller defekt i produkten inte upptäckts.

C 1.6.1.1

Med skada på levererad produkt förstås här även skada som beror på att den levererade produkten måste undersökas, repareras eller bytas ut och att ingrepp därmed måste ske i annan egendom än den levererade produkten.

C 1.6.2 Omhändertagen egendom¹⁾

C 1.6.2.1

Försäkringen gäller inte för skada på egendom som den försäkrade eller annan för hans räkning

- Hyr, leasar, lånar eller nyttjar. Försäkringen gäller dock för sådan skada som avses i Länsförsäkringars motorfordonsvillkor avseende vagnskadeförsäkring, på tillfälligt lånad truck eller lastmaskin i samband med lastning eller lossning av gods, om ersättning inte kan lämnas från annan försäkring.
- Lyfter och transporterar, om detta omfattas av Lagen om inrikes vägtransporter eller CMR-konventionen.
- På grund av särskilt åtagande yrkesmässigt förvarar.
- Uppför eller nedmonterar, om egendomen ingår i byggnadsverk eller broar.
- Omhänderhar för att i serie tillverka, bearbeta eller ihopsätta, såvida inte skada drabbar enstaka exemplar.
- Omhänderhar för försäljning.

C 1.6.2.2

Försäkringen gäller inte heller om skada på sådan egendom inträffar sedan egendomen avlämnats eller återlämnats.

Anmärkning Särskild självrisk gäller enligt C 1.7.1 för andra lyft eller transporter än de som är undantagna i C 1.6.2.

C 1.6.3 Trafik med motordrivnet fordon¹⁾

Försäkringen gäller inte för skada som omfattas av trafikförsäkring, vilken tillhandahålles i landet ifråga, och som inträffar till följd av trafik med motordrivnet fordon

- För vilket trafikskadelagen eller motsvarande utländsk lagstiftning gäller.
- När det används inom tävlingsområde när den försäkrade eller någon som denne ansvarar för är ägare, brukare eller förare av det motor-drivna fordonet. Detta undantag tillämpas även om den försäkrade underlåtit att teckna trafikförsäkring. Försäkringen gäller dock för skada orsakad med truck eller lastmaskin - som den försäkrade tillfälligt lånat i samband med lastning eller lossning av gods - och som drabbar utlånarens egendom.

C 1.6.4 Luftfartyg, skepp, båtar och liknande¹⁾

Försäkringen gäller inte för

- Skada genom luftfartyg, svävare eller hydrokopter.
- Sakskada orsakad genom segel- eller maskindrivna skepp och båtar eller genom kollision med av dessa bogserade föremål när den försäkrade, eller någon som denne ansvarar för är ägare, brukare eller förare av dessa farkoster.

C 1.6.5 Miljö- och byggherreansvar¹⁾

C 1.6.5.1

Försäkringen gäller inte för skada som består i eller är en följd av miljö-skada, se dock C2 Miljöansvar för entreprenörer.

Med miljöskada avses skadeståndsskyldighet enligt miljöbalken.

C 1.6.6 Straffskadestånd

Försäkringen gäller inte för straffskadestånd (punitive damages) eller annan liknande ersättning.

C 1.6.7 Fel och brist i utredningar och beskrivningar

Försäkringen gäller inte för skada uppkommen till följd av fel eller brist i utredningar, beskrivningar, beräkningar, ritningar, råd eller anvisningar, som lämnats i yrkesmässigt rådgivande verksamhet.

C 1.6.8 Förutsebar skada

Försäkringen gäller inte för skada som uppkommit under sådana omständigheter att det för den försäkrade eller hans arbetsledning borde ha stått klart att skada med stor sannolikhet skulle komma att inträffa.

C 1.6.9 Lag, myndighets föreskrift, domstols dom eller beslut

Försäkringen gäller inte för skada som orsakats genom åsidosättande av lag, myndighets föreskrift, domstols dom eller beslut, såvida inte den försäkrade kan visa att arbetsledningen varken haft eller borde haft kännedom om åsidosättandet.

C 1.6.10 Atomskada

Försäkringen gäller inte för sådan atomskada som den försäkrade kan göras ansvarig för enligt atomansvarighetslagen eller motsvarande utländsk lagstiftning.

C 1.6.11 Annan försäkring och arbetsskada

Försäkringen gäller inte till den del ersättning kan lämnas genom annan försäkring.

Försäkringen gäller inte för arbetsskada och inte heller för skada som kan ersättas genom socialförsäkring, patientförsäkring, annan liknande försäkring eller ersättningsform. Försäkringen gäller dock om lagenlig regressrätt föreligger mot den försäkrade.

¹⁾ Detta undantag tillämpas inte vid skada genom levererad produkt. Härmed avses skada orsakad av defekt som funnits hos produkten när den sattes i omlopp av den försäkrade eller därefter tillförts produkten genom åtgärder som den försäkrade eller för hans räkning annan person vidtagit.

C 1.7 Självrisk

Vid varje skadetillfälle gäller en självrisk som är lägst 10 procent av prisbasbeloppet. Endast en självrisk avdras

- vid flera skador som orsakats av samma defekt hos en eller flera levererade produkter
- för skador som uppkommit av samma orsak och vid samma skadetillfälle.

C 1.7.1 Särskild självrisk

Självrisken är lägst

- 20 procent av prisbasbeloppet vid kabelskada samt 20 procent av prisbasbeloppet därutöver i de fall kabelanvisning inte begärts och följts.
- 20 procent av prisbasbeloppet vid skada på egendom som den försäkrade, eller för hans räkning annan person, åtagit sig att installera, montera, demontera, bearbeta, kontrollera, besiktiga eller tillse.
- 20 procent av prisbasbeloppet vid skada på egendom som den försäkrade eller för hans räkning annan person lyft eller transporterat, i andra fall än de som är undantagna i C 1.6.2.
- 30 procent av skadebeloppet, dock lägst 1 prisbasbelopp och högst 10 prisbasbelopp, vid sakskada genom brand eller explosion som orsakats av svetsning, skärning, lödning, takläggning, bearbetning med snabbgående verktyg eller annat arbete som medför uppvärmning eller gnistbildning.

C 1.8 Skadeersättningsregler

C 1.8.1 Bolaget ersätter

- Kostnaderna enligt C 1.5.4.
- Räddningskostnader enligt C 1.9 med avdrag för.
- Självrisk enligt C 1.7.
- Eventuell särskild skadeersättningsregel enligt C 1.8.1.1.

C 1.8.1.1 Särskild skadeersättnings regel - begränsning av verksamhet

Om verksamhetens storlek vid skadetillfället överstiger begränsning enligt C 1.1.1.1 minskas ersättningsbeloppet till så stor del som det begränsande förhållandet ovan utgör av det faktiska förhållandet.

C 1.8.2 Högsta ersättning

Bolagets ersättningsskyldighet, även om försäkringstagaren har Tilläggs-paket Företagsförsäkring för fler än ett fordon, är begränsad till 10 Mkr vid varje skada och totalt 20 Mkr per försäkringsår vid skada genom levererad produkt och 50 Mkr vid varje skada och totalt 100 Mkr per försäkringsår vid annan skada, dock högst

- 50 Mkr vid skada genom levererad produkt om flera skador orsakats av samma fel, brist eller defekt hos en eller flera produkter, oavsett om skadorna inträffat under ett eller flera försäkringsår. Ersättning lämnas därvid inom det försäkringsbelopp som gällde vid den tidpunkt då första skadan inträffade.

- 50 Mkr vid skador som uppkommit av samma orsak och inträffat vid samma tillfälle.
- 500 000 kronor vid skada på egendom som lyfts eller transporterats i andra fall än de som är undantagna i C 1.6.2.
- 10 prisbasbelopp vid varje skada enligt C 1.5.3.

C 1.8.3 Räddningskostnad

Om den försäkrade haft utgift (räddningskostnad) för att begränsa omedelbart förestående eller inträffad skada som kan föranleda skadeståndsskyldighet som omfattas av försäkringen, lämnas ersättning om åtgärderna med hänsyn till omständigheterna varit skäliga.

Ersättning lämnas dock inte för kostnad för att avvärja befarad skada på grund av defekt hos levererad produkt.

C 1.8.4 Tidpunkt för betalning av ersättning

Ersättning ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade fullgjort vad som åligger honom enligt avsnitt R.

C 1.8.5 Räntebestämmelser

Betalas ersättning senare än vad som sagts ovan betalas dröjsmålsränta enligt räntelagen.

Ränta betalas inte om den är mindre än 1 procent av prisbasbeloppet.

Bolaget betalar inte den ränta som beror på den försäkrades dröjsmål att fullgöra vad som ankommit på honom enligt avsnitt R.

C 2 Miljöansvar för entreprenörer

C 2.1 Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet

Försäkringen avser entreprenadverksamhet enligt C 1.1 och gäller för försäkringstagaren (den försäkrade) och dennes arbetstagare för skada orsakad i tjänsten.

C 2.2 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för ansvarsskada som inträffar under den tid försäkringen är i kraft.

C 2.3 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller inom det så kallade gröna kortområdet, enligt Trafikförsäkring 2.2 vid skada som beror på

- Att fel tillfälligt har begåtts.
- Att fel plötsligt och oförutsett har uppkommit på byggnad, anläggning eller anordning.

Vid annan skada gäller försäkringen inom Norden.

C 2.4 Försäkringsbelopp

Försäkringsbeloppet anger det belopp till vilket skadestånd, utrednings-, förhandlings-, rättegångs- och räddningskostnader sammanlagt är försäkrade.

C 2.5 Vad försäkringen gäller för

C 2.5.1 Miljöpåverkan och markarbeten

C 2.5.1.1 Person-, sak- eller ren förmögenhetsskada på grund av miljöpåverkan

Försäkringen gäller för person- och sakskada samt ren förmögenhetsskada enligt miljöbalken som består i eller är en följd av

- förorening av eller annan inverkan på vattendrag, sjö, vattentäkt eller annat vattenområde, grundvatten samt mark, byggnad, anläggning eller anordning.
- ändring av grundvattennivån om skadan inträffar inom två år efter utförandet av det skadegörande arbetet
- rök, sot, damm, ånga, gas eller annan luftförorening
- buller
- skakning
- lukt
- annan liknande störning.

C 2.5.1.2 Sakskada och ren förmögenhetsskada på grund av markarbeten

Försäkringen gäller för sakskada och ren förmögenhetsskada som den försäkrade kan bli ansvarig för enligt miljöbalken om skadan orsakats genom följande markarbeten; sprängning, pålning, spontning, schaktning eller grävning.

C 2.5.2 Samordningsansvar enligt arbetsmiljölagen

Försäkringen gäller för den skadeståndsskyldighet som följer av samordningsansvaret enligt 3 kap 7 § arbetsmiljölagen och som den försäkrade har övertagit från byggherren.

C 2.5.3 Åtagande

Vid skadeståndskrav som kan omfattas av försäkringen och som överstiger avtalad självrisk åtar sig bolaget gentemot den försäkrade att

- utreda om skadeståndsskyldighet föreligger
- förhandla med den som kräver skadestånd
- föra den försäkrades talan vid rättegång eller skiljemannaförfarande och därvid betala de rättegångs- eller skiljemannakostnader som den försäkrade åsamkas eller åläggs att betala och som denne inte kan få utav motpart eller annan samt
- betala det skadestånd som den försäkrade är skyldig att erlagga.

C 2.6 Vad försäkringen inte gäller för

C 2.6.1 Försäkringen gäller inte för skada

- Som den försäkrade åtagit sig att ersätta utöver AB 04 eller annan allmän bestämmelse utfärdad av branschorganisation inom den försäkrades verksamhetsområde.
- Som den försäkrade kan bli ansvarig för i egenskap av byggherre.
- Som orsakats av verksamhet vid stationär anläggning.

Anmärkning Med byggherre avses den ägare eller brukare av fastighet för vars räkning arbete utförs.

C 2.6.2 Känd eller förutsebar miljöskada

Försäkringen gäller inte för miljöskada som vid försäkringens ikraftträdande var känd eller borde vara känd av företags- eller driftledning.

Försäkringen omfattar inte heller miljöskada som har sina orsaker i sådana omständigheter att den försäkrade eller hans driftledning borde ha insett att skada skulle komma att inträffa.

C 2.6.3 Böter, viten miljöskyddsavgift

Försäkringen gäller inte för böter, viten eller miljöskyddsavgifter.

C 2.6.4 Åsidosättande av lag eller myndighets föreskrift

Försäkringen gäller inte för miljöskada som orsakats av eller annars har sin grund i åsidosättande av föreskrift i lag eller tillståndsbeslut, såvida inte den försäkrade kan visa att driftledningen, då miljöstörningen ägde rum, varken haft eller borde ha haft kännedom om åsidosättandet.

C 2.6.5 Atomskada

Försäkringen gäller inte för sådan atomskada som den försäkrade kan göras ansvarig för enligt atomansvarighetslagen eller motsvarande utländsk lagstiftning.

C 2.6.6 Annan försäkring och arbetsskada

Försäkringen gäller inte till den del ersättning kan lämnas genom annan försäkring.

Försäkringen gäller inte för arbetsskada och inte heller för skada som kan ersättas genom socialförsäkring, patientförsäkring, annan liknande försäkring eller ersättningsform.

Försäkringen gäller dock om lagenlig regressrätt föreligger mot den försäkrade.

Anmärkning Med arbetsskada avses skada som drabbar arbetstagare hos försäkringstagaren till följd av olycksfall i eller under färd till och från arbetet samt eller annan skadlig inverkan i arbetet.

C 2.7

Särskilda krav vid grundläggningsarbete och förändring av grundvattennivån.

C 2.7.1

Vid grundläggningsarbete ska förbesiktning (syneförrättning) ske av byggnader och anläggningar i grannskapet som enligt erfarenhet normalt löper risk att skadas. Förbesiktningens protokoll ska upprättas och kompletteras med erforderliga fotografier. Förbesiktigad egendom ska efter grundläggningsarbetets slutförande utan dröjsmål efterbesiktigas.

C 2.7.2

Vid arbeten där grundvattennivån kan påverkas ska erforderliga undersökningar göras före arbetets genomförande för att fastställa grundvattennivån och dessutom ska nivån följas under arbetets gång.

C 2.7.3

Eftersätts kraven i C 2.7.1 eller C 2.7.1 lämnas endast ersättning för skada som genom tillförlitlig utredning visas ha uppkommit som en följd av grundläggningsarbetet eller förändringen av grundvattennivån. Det åligger den försäkrade att tillhandahålla sådan utredning. Ersättning lämnas inte för kostnader för

- för- eller efterbesiktningar
- skydds- och förstärkningsåtgärder
- att fastställa och följa grundvattennivån.

C 2.8 Självrisk

C 2.8.1

Självrisken vid personskada utgörs av avtalad självrisk enligt

C 1.7 Ansvarsförsäkring.

C 2.8.2 Självrisken vid

- Sakskada är lägst 10 procent av skadebeloppet, dock lägst 20 procent av prisbasbeloppet och högst 10 prisbasbelopp.
- Ren förmögenhetsskada är lägst 10 procent av skadebeloppet, dock lägst 1 och högst 10 prisbasbelopp.

Skadeersättningsregler

C 2.10 Högsta ersättning

Bolagets ersättningskyldighet är, även om försäkringstagaren har Tilläggs-paket Företagsförsäkring för fler än ett fordon, begränsad till 10 Mkr per försäkringsår vid skada som beror på

- att fel tillfälligt har begåtts
- att fel plötsligt och oförutsett har uppkommit på byggnad, anläggning eller anordning dock högst 25 prisbasbelopp per försäkringsår vid ren förmögenhetsskada.

Vid ren förmögenhetsskada är bolagets ersättningskyldighet begränsad till 1 Mkr.

C 2.11 Återkrav

Har bolaget utgivit ersättning för den försäkrades räkning för skada som även byggherren eller annan är skyldig att ersätta enligt miljöbalken, övertar bolaget den försäkrades rätt att kräva ersättning av denne.

D 1 Rättsskyddsförsäkring – verksamhet

D 1.1 Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet

D 1.1.1

Försäkringen avser verksamhet enligt C 1.1 och gäller för försäkringstagaren, dennes arbetstagare och andra medförsäkrade som anges i försäkringsbrevet (de försäkrade).

D 1.1.2

Försäkringen gäller också för försäkrad såsom ägare eller brukare av fastighet, förutsatt att denna till övervägande del används i den försäkrade verksamheten.

D 1.2 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för tvist som uppkommer under den tid försäkringen är i kraft under förutsättning att försäkring för samma risk då funnits under en sammanhängande tid av minst två år. I denna tid får inräknas tid då försäkring för samma risk funnits i annat försäkringsbolag.

Om försäkring för samma risk inte funnits under en sammanhängande tid av minst två år när tvist uppkommer, gäller försäkringen under förutsättning att de händelser och omständigheter som ligger till grund för anspråket inträffat samt tvisten uppkommit sedan försäkringen trädde i kraft.

Försäkringen gäller även för tvist som uppkommer efter det att försäkringen upphört på grund av att den försäkrade verksamheten upphört, förutsatt att de händelser och omständigheter som ligger till grund för anspråket inträffat under den tid försäkringen var i kraft samt att inte längre tid än 10 år förflutit sedan dessa händelser eller omständigheter inträffade.

Anmärkning Med tvist avses en meningsskiljaktighet som uppstår när ett framställt krav helt eller delvis bestrids.

D 1.3 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller för tvist

- med motpart som har hemvist inom Norden
- som avser fastighet belägen inom Norden.

Vid skattemål enligt D 1.4.4 gäller försäkringen endast för tvist i Sverige.

D 1.4 Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för nödvändiga och skäligen kostnader i tvist enligt D 1.4.1 – D 1.4.4 som försäkrad inte kan få betald av staten eller av motpart. Försäkringen gäller endast för kostnader som uppkommer under den tid försäkrad biträds av ombud enligt R.03.2.

Anmärkning Försäkringen gäller således inte för brottmål.

D 1.4.1 Tvist utan rättegång

D 1.4.1.1

Försäkringen gäller för försäkrads egna ombudskostnader i tvist som kan prövas som tvistemål i tingsrätt, fastighetsdomstol, miljödomstol eller statens VA-nämnd i Sverige eller motsvarande instanser i övriga nordiska länder.

D 1.4.1.2

Är tvisten sådan att den först ska prövas av annan instans (till exempel kronofogdemyndighet, arrende- eller hyresnämnd) betalas endast kostnader som uppkommer efter sådan prövning.

D 1.4.2 *Tvistemål med rättegång*

Försäkringen gäller för försäkrads egna rättegångskostnader och sådana motpartskostnader som denne efter domstols prövning ålagts att betala i tvistemål som anges i D 1.4.1 och i efterföljande prövning i hovrätt och Högsta domstolen. Försäkringen gäller även för hyres- eller arrendetvist som prövas vid Svea hovrätt. Träffas förlikning under rättegång gäller försäkringen för rättegångskostnader som försäkrad åtagit sig att betala motpart, under förutsättning att det är uppenbart att försäkrad skulle ha ålagts att betala rättegångskostnader med högre belopp om tvistemålet prövats av domstol.

Anmärkning Som rättegångskostnad anses även kostnad för medlare som är förordnad enligt 42 kap 17 § andra stycket rättegångsbalken.

D 1.4.3 *Tvist med skiljeförfarande*

Försäkringen gäller för kostnader för skiljeförfarande om tvisten utan sådant förfarande skulle ha prövats av i D 1.4.1.1 nämnda domstolar. Ersättning lämnas för försäkrads egna kostnader och för sådana motpartskostnader som denne, efter skiljemännens prövning ålagts att betala, dock inte för ersättning till skiljemännen.

D 1.4.4 *Skattemål*

Försäkringen gäller för försäkrads ombudskostnader i tvist som prövas som skattemål i länsrätt, kammarrätt och regeringsrätt och som avser någon av följande skatter eller avgifter

- Inkomstskatt enligt inkomstskattelagen.
- Avgifter enligt lagen om socialavgifter.
- Löneavgift enligt lagen om allmän löneavgift.
- Skatt enligt lagen om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster.
- Skatt enligt lagen om särskild löneskatt på pensionskostnader.

D 1.5 *Vad försäkringen inte gäller för*

D 1.5.1 *Vissa tvister*

Försäkringen gäller inte för tvist

- Som vid rättslig prövning ska handläggas enligt 1 kap 3d § första stycket rättegångsbalken (så kallade småmål). Detta undantag tillämpas inte vid tvist på grund av försäkringsavtalet.
- Som rör sådan av försäkrad bedriven eller planerad verksamhet eller del därav som enligt miljölagstiftning kallas miljöfarlig verksamhet, oavsett om denna lagstiftning åberopas eller inte.
- När försäkrad begär eller för talan om tillstånd, godkännande eller liknande om saken prövas av fastighetsdomstol eller miljödomstol.
- Som rör förhållandet mellan arbetsgivare och nuvarande eller före detta arbetstagare.
- Som avser fordran eller annat anspråk som överlåtits på försäkrad om det inte är uppenbart att överlåtelsen skett innan tvisten uppkom.
- Som grundar sig på försäkrads borgensåtagande eller liknande åtagande.

- Som avser skadestånd eller annat anspråk riktat mot försäkrad på grund av gärning som föranlett misstanke om brott eller åtal för brott som kräver grov oaktsamhet eller uppsåt för straffbarhet.
- Enligt marknadsföringslagen.
- Som avser ersättningsanspråk mot försäkrad som kan omfattas av ansvarsförsäkring eller som inte ersätts ur befintlig ansvarsförsäkring på grund av preklusion eller preskription eller på grund av att skada orsakats genom åsidosättande av lag, myndighets föreskrift, domstols dom eller beslut.
- Som gäller försäkrad i egenskap av ägare, brukare eller förare av motordrivet fordon, husvagn eller annat släpfordon eller av vatten- eller luftfarkost och där skadan kan eller skulle ha kunnat omfattas av motorförsäkring, båtförsäkring eller annan liknande försäkring.
- Som rör försäkrad i egenskap av konkursgäldenär, part i ackordsförhandling utan konkurs eller part i förfarande som gäller företagsrekonstruktion.
- Där försäkrad inte har befogat intresse av att få sin sak prövad.
- Som har samband med köp eller försäljning av fastighet. Detta undantag tillämpas inte vid köp eller försäljning som är att betrakta som annat än rent kommersiell.
- Som avser anspråk som uppkommit mellan delägare eller försäkrade som omfattas av samma försäkringsavtal eller mellan företag inom samma koncern.

D 1.5.2 *Vissa kostnader för eget arbete med mera*

Försäkringen ersätter inte

- Kostnader som avser försäkrads eget arbete, inkomstbortfall, resor eller uppehålle.
- Kostnader för utredning om innehållet i utomnordisk rätt.
- Kostnader för ombuds resor utom Norden.
- Kostnader för verkställighet av dom, beslut eller avtal.
- Bokföringskostnader.
- Avgifter, räntor, skattetillägg, viten eller böter.

D 1.5.3 *Vissa merkostnader*

Försäkringen ersätter inte merkostnader på grund av att försäkrad

- Anlitar fler än ett ombud eller byter ombud.
- Gjort sig skyldig till försumlig processföring eller på annat sätt förfarit försumligt.
- Underlåtit att i eller utom rättegång tillvarata möjligheten att få ersättning av staten eller av motpart.
- Krävs på högre ersättning för ombudskostnad än vad som utdömts efter prövning av domstol.

D 1.5.4 Vissa skattemål

Försäkringen gäller inte för tvist i skattemål avseende

- brott enligt skattebrottslagstiftning
- skönstaxering
- huruvida skatt eller avgift har inbetalts till myndighet
- eftertaxering såvida inte den försäkrade, efter prövning i allmän förvaltningsdomstol, kan visa att han fullgjort sin uppgiftsplikt på ett riktigt sätt
- köp eller försäljning av aktier eller liknande andelsbevis
- skattetillägg
- skatteflykt.

D 1.5.4.1 Vissa kostnader för eget arbete med mera i skattemål

Försäkringen ersätter inte

- kostnader som uppkommit före skattemyndighetens slutliga beslut
- kostnader som avser den försäkrades eget arbete, inkomstbortfall, resor eller uppehälle.
- bokföringskostnader.
- avgifter, räntor eller viten.

D 1.5.4.2 Vissa merkostnader i skattemål

Försäkringen ersätter inte merkostnader på grund av att den försäkrade

- anlitar fler än ett ombud eller byter ombud
- gjort sig skyldig till försumlig processföring eller på annat sätt förfarit försumligt.

D 1.6 Självrisk

Självrisken är 20 procent av prisbasbeloppet och 20 procent av de kostnader enligt D1.4, som överstiger 20 procent av prisbasbeloppet om inte annat anges i försäkringsbrevet.

Endast en självrisk tillämpas

- när två eller flera av de försäkrade står på samma sida i en tvist
- när försäkrad har flera tvister som avser samma angelägenhet eller där yrkandena stöder sig på väsentligen samma händelser eller omständigheter, även om yrkandena inte stöder sig på samma rättsliga grund
- om flera skattemål hänför sig till samma beskattningsår.

Självrisk som uttrycks i prisbasbelopp avrundas nedåt till närmast 100-tal kronor.

D 1.7 Skadeersättningsregler

Bolaget ersätter

- kostnaderna enligt D1.4 med avdrag för
- självrisk enligt D1.6.

D 1.7.1 Högsta ersättning

Vid varje tvist är bolagets ersättningsskyldighet för ombuds- och rättegångskostnader begränsad till högst 5 prisbasbelopp.

För samtliga tvister som uppkommer under samma försäkringsår, är bolagets ersättningsskyldighet begränsad till högst 25 prisbasbelopp.

Endast en tvist anses föreligga om:

- Två eller flera av de försäkrade står på samma sida i en tvist.
- Försäkrad har flera tvister som avser samma angelägenhet eller där yrkandena stöder sig på väsentligen samma händelser eller omständigheter även om yrkandena inte stöder sig på samma rättsliga grund.
- Flera skattemål hänför sig till samma beskattningsår. Kan försäkrad i en och samma tvist erhålla ersättning från flera försäkringar i ett eller flera bolag begränsas ersättningen så att den tillsammans med övriga försäkringar uppgår till högst 5 prisbasbelopp.

D 1.7.2 Tidpunkt för betalning av ersättning

Ersättning betalas till den försäkrades eget ombud för egna ersättningsbara kostnader enligt E.11 när ärendet slutredovisats, i den mån försäkringsbeloppet inte tagits i anspråk av motpart genom verkställighet av dom eller liknande förfarande. Om den försäkrade blir, eller riskerar att bli, ersättningsskyldig till flera, har bolaget rätt att fördela resterade del av försäkringsersättningen.

Ersättning à conto förutsätter särskild prövning. Bolaget åtar sig utbetalning högst 1 gång var sjätte månad. Betalning à conto görs endast till ombudet och eventuell återbetalningsskyldighet faller på betalningsmottagaren.

E 1 Transportörsvarsförsäkring

E 1.1 Vem försäkringen gäller

Försäkringen gäller för försäkringstagaren och dennes arbetstagare (den försäkrade) för skada orsakad i tjänsten.

E 1.2 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för transporter som har påbörjats under försäkringsperioden.

E 1.3 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller inom Norden, om inte annat avtalats.

E 1.4 Vad försäkringen gäller för Försäkringens omfattning

Denna försäkring omfattar, med i E1.5.1 och E1.5.2 nedan angivna allmänna och särskilda undantag, försäkringstagarens ersättningsskyldighet såsom fraktförare vid godsbeholdran inom Norden i avtal som regleras av VTL (Lag om inrikes vägtransport) eller CMR-konventionen (Convention relative au contrat de transport international de marchandise per route). Efterfordon enligt Fordonskungörelsen (1972:595) § 3 betraktas enligt denna försäkring som gods. Vi åtar oss dessutom att

- a) Betala frakt, tull och andra kostnader som försäkringstagaren kan åläggas återbetala med stöd av art 23:4 i CMR eller i § 32 i Lag om inrikes vägtransport.
- b) Vid skadeståndskrav utreda om ersättningsskyldighet föreligger och för försäkringstagarens räkning förhandla med den som kräver ersättning.
- c) Vid rättegång om skadestånd föra försäkringstagarens talan och betala kostnaderna för rättegången.

E 1.5 Försäkringen gäller inte för

E 1.5.1 Allmänna undantag

Försäkringen gäller inte ersättningsskyldighet

- Som uppkommit till följd av uppsåt eller grov vårdslöshet av försäkringstagaren eller dennes företags- eller driftledning.
- För högre värde på godset eller särskilt leveransintresse än enligt CMR art 24 respektive 26.
- För skada på godset som uppkommit under lagring och magasinering även om en dylik åtgärd varit nödvändig för transportuppdragets utförande.
- För skada på temperaturkänsligt gods om skadan är en följd av att transporten skett med transportmedel eller lastbärare som inte är särskilt konstruerat och utrustat för transport av sådant gods. I den mån godset under transporten omlastas eller i övrigt blir föremål för mellanlagring ska mot svarande gälla för lagringsutrymme.
- För stöld av gods som av fraktföraren levererats utan kvittens.

E 1.5.2 Särskilda undantag

Försäkringen omfattar inte heller ersättningsskyldighet för skada på godset som förorsakats av eller består i att fordonet av försäkringstagaren eller, då med dennes vetskap eller medgivande, av annan person framfört fordonet i strid med gällande lagstiftning.

E 1.5.2.1

Försäkringen gäller inte – om inte annat har avtalats mellan försäkringstagaren och försäkringsgivaren – ersättningsskyldighet avseende

- Kontanter, värdepapper och dyrbarheter varmed avses obligationer, reverser och andra värdehandlingar, bearbetade och obearbetade ädla metaller, ädelstenar, pärlor, juveler samt föremål med högt konstnärligt värde eller samlarvärde.
- Växter och levande djur.
- Personligt lösöre.
- Postförsändelser.

E 1.5.3 Högsta ersättning

Högsta ersättning vid varje skada är begränsad till 10 miljoner kronor. Vid underlåtenhet att inkassera efterkrav är ersättningen begränsad till ett prisbasbelopp.

E 1.6 Självrisk

Transportörsäkringsförsäkringen gäller med en självrisk av 20 procent av prisbasbeloppet vid varje skadetillfälle. För vissa typer av skador gäller försäkringen med en självrisk av 50 procent av prisbasbeloppet per skadetillfälle, se nedan.

E 1.6.1 Särskild självrisk

I följande fall är självrisken 50 procent av prisbasbeloppet

- Vid nederbördsskador när godset inte har varit tillfredsställande täckt.
- Godsets kollision i höjdlid.
- Vid stöld av eller ur fordon. Kan försäkringstagaren visa att något av följande krav är uppfyllda ska istället självrisken enligt E1.6 ovan tillämpas:

- att fordon vid annat uppehåll än då lastning och lossning pågår parkerats på uppställningsplats med särskild bevakning,
- varit låst och under ständig uppsikt av fordonets förare eller den han satt i sitt ställe, eller
- att fordonets lastutrymme utgörs av låst skåp samt att i övrigt med hänsyn till omständigheterna tillbörlig aktsamhet iakttagits och skäliga åtgärder för att förebygga tillgrepp av fordon och/eller gods vidtagits.

E 1.7 Övrigt

I övrigt gäller de Allmänna bestämmelser som framgår av detta försäkringsvillkor (kap 13).

E.2 Lyftansvarsförsäkring

E.2.1 Omfattning

Försäkringen omfattar skadeståndsskyldighet enligt allmänna skadeståndsrättsliga regler och enligt allmänna bestämmelser som är utfärdade av branschorganisationer inom den försäkrades verksamhet enligt nedanstående villkor för skada på egendom under lyft och transporter som inte omfattas av Lagen om inrikes vägtransport eller CMR-konventionen. Försäkringsskyddet inträder – då krok, kätting, wire eller dylikt anbringats eller då pallgafflar placerats för arbetets omedelbara påbörjande och fortlöper – under lyftet och under eventuell kortare transport som ingår i lyftet samt upphör – så snart egendomen placerats på avsedd plats och befriats eller skulle kunna befriats från fordonets lyftanordning.

E.2.2 Undantag

Följdskada och ren förmögenhetsskada omfattas inte. Försäkringen omfattar inte skada som omfattas av trafikförsäkring eller annan ansvarsförsäkring. Vi ansvarar inte heller för skada, som omfattas av befintlig entreprenörsförsäkring för byggnadsföretag, såvida inte lagligt regressanspråk kan riktas mot oss.

E.2.3 Självrisk

Vid varje skada är självrisken 10 procent av prisbasbeloppet.

E.2.4 Högsta ersättning

Vår sammanlagda ersättningsskyldighet är vid ett och samma skadetillfälle begränsad till 500 000 kr. Inträffad skada eller förlust ersätts maximalt upp till försäkringsbeloppet, även om detta understiger värdet av det skadade eller förlorade godset (första risk försäkring). Självrisken ska dock alltid betalas.

F1 Resgodsskydd

F 1.1 Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för försäkringstagaren och anställda förare (arbetstagare) inom företaget (de försäkrade) om inte annat anges i försäkringsbrevet. Avtalet ingås av arbetsgivaren.

F 1.2 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller under arbetstid och vid resa i tjänsten och som är på uppdrag av och/eller bekostas av arbetsgivare eller uppdragsgivare.

Försäkringen gäller inte under semester eller annan motsvarande ledighet i samband med resa i tjänsten. Försäkringen gäller dock under högst tre dagars ledighet i direkt anslutning till resan.

Försäkringen gäller under den tid försäkringen är i kraft.

F 1.3 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller inom det så kallade gröna kortområdet, enligt Trafikförsäkring 2.2.

F 1.4 Försäkrad egendom

F 1.4.1

Försäkringen gäller för den försäkrades egendom, även hyrd eller lånad, som medförts på resan för resans ändamål. Försäkringen gäller även för egendom tillhörig den försäkrades uppdrags- eller arbetsgivare. Försäkringen omfattar följande egendom med respektive försäkringsbelopp

- Lösegendom som tillhör den försäkrade eller den försäkrades uppdrags- eller arbetsgivare¹⁾ 2 prisbasbelopp.
- Pengar och värdehandlingar 1 prisbasbelopp.

¹⁾Egendom som tillhör den försäkrades uppdrags- eller arbetsgivare ersätts med högst 1 prisbasbelopp.

F 1.5 Egendom som försäkringen inte omfattar

- Varor avsedda för försäljning eller bearbetning, provkollektion, varu- prover, demonstrationsexemplar, presentreklamartiklar eller liknande.
- Motordrivna fordon, husvagn eller annat släpfordon.
- Vatten- eller luftfarkost samt delar eller utrustning till sådant fordon eller farkost.
- Frimärken, mynt och sedlar med samlarvärde.
- Cykel.
- Djur.

F 1.6 Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för plötslig och oförutsedd fysisk skada på eller förlust av försäkrad egendom.

F 1.6.1 Aktsamhetskrav

Den försäkrade ska iaktta följande

- Egendom ska handhas och förvaras så att stöld och skada så långt som möjligt förhindras. Av betydelse är bland annat om egendomen är stöldbegärlig, särskilt värdefull eller av sådan beskaffenhet att det i sammanhanget framstår som naturligt att ägna den särskild uppmärksamhet.
- Bil, båt, husvagn och annat släpfordon ska vara låst när den försäkrade lämnat det.
- Dörr till tillfällig bostad ska vara låst när den försäkrade sover eller lämnar den tillfälliga bostaden. Detta gäller även för sovvagnskupé i tåg om den försäkrade har möjlighet att låsa den. Som tillfällig bostad räknas hotellrum, lägenhet, passagerarhytt och liknande.

- Pengar, värdehandlingar och stöldbegärlig egendom ska när den försäkrade lämnar den tillfälliga bostaden eller sovvagnskupé vara inlåsta i skåp, låda eller resväska.

Anmärkning För pengar, värdehandlingar och stöldbegärlig egendom gäller dessutom särskilt undantag enligt F 1.8.

F 1.7.1 Påföljd om aktsamhetskraven inte uppfyllts

Har aktsamhetskraven vid inträffad skada inte uppfyllts sätts ersättning- en ned med 25 procent. Nedsättningen kan höjas eller minskas om särskilda skäl föreligger. Nedsättning görs dock inte

- om det kan antas att skadan skulle ha inträffat även om aktsamhetskravet iakttagits eller
- om den som haft att tillse att aktsamhetskravet iakttogets inte kan lastas för att den åsidosatts.

F 1.8 Vad försäkringen inte gäller för

Försäkringen gäller inte för

- Stöld av pengar, värdehandlingar och stöldbegärlig egendom som
 - förvaras i garage eller annat gemensamhetsutrymme.
 - lämnats för transport eller pollettering.
 - lämnats kvar i bil, båt, tält, husvagn eller annat släpfordon. Detta undantag tillämpas inte när det sammanlagda värdet av det stulna understiger 5 procent av prisbasbeloppet.
- Skada på sportredskap under användning.
- Ytliga skador på resväskor och liknande som består i bucklor, repor, eller dylikt utan väsentlig inverkan på användbarheten.
- Skada som består i eller orsakas av
 - att egendom kvarglömts, borttappats eller förlagts, även om den senare stulits.
 - att egendom skadats vid felaktig bearbetning, reparation eller rengöring.
 - slitage eller förbrukning.
 - djur eller insekter.
 - bristfällig eller olämplig emballering.
 - att medförd vätska eller smetande ämnen runnit ut.
- Skada som kan ersättas genom annan försäkring eller avtal.
- Skada som kan ersättas genom transportföretag, hotell eller liknande.

F 1.9 Skadevärderingsregler

F 1.9.1 Skadevärdering egendom

Skada på lösegendom som tillhör den försäkrade värderas enligt bolagets hemförsäkringsvillkor.

Skada på övrig egendom värderas enligt bolagets företagsförsäkringsvillkor.

F 1.9.2 Skadevärdering genom skiljemän

Vid tvist om värdet av skada på egendom ska på begäran av part värderingen hänskjutas till avgörande genom skiljedom.

Lagen om skiljemän tillämpas.

F 1.10 Självrisk

Vid skada på egendom tillhörig arbets- eller uppdragsgivare gäller vid varje skadetillfälle en självrisk som är lägst 20 procent av prisbasbeloppet. Vid skada på löseegendom som tillhör arbetstagaren gäller försäkringen, om inte annat anges, utan självrisk.

Q Säkerhetsföreskrifter avseende A 1-8, B 1, C 1-2, D 1, E1, samt F1

01 Egendoms- och Avbrottsförsäkring

01.1 Allmänt

Den försäkrade ska iaktta

- Lagar, förordningar eller myndigheters föreskrifter som meddelas i syfte att förhindra eller begränsa skada.
- Föreskrifter som anges i försäkringsbrevet.
- Föreskrifter som meddelas av tillverkare, leverantör, besiktningsman eller motsvarande i syfte att förhindra eller begränsa skada.
- Föreskrifter som anges nedan.

01.3 Brandsläckning och larm

Brandsläckningsredskap och larmanordningar ska finnas i den utsträckning som anges av kommunens räddningschef eller av bolaget.

01.4 Heta arbeten

Dessa säkerhetsföreskrifter för heta arbeten gäller för tillfällig arbetsplats där heta arbeten utförs och fara för brand kan föreligga. Med heta arbeten avses svetsning, skärning, lödning, takläggning, bearbetning med snabbgående verktyg och annat arbete som medför uppvärmning eller gnistbildning.

01.4.1 Ansvar för att föreskrifterna följs

Den försäkrade svarar gentemot bolaget för att nedanstående säkerhetsföreskrifter följs av

- 1 Den försäkrades företagsledning.
- 2 Övriga arbetstagare hos den försäkrade.
- 3 Entreprenörer och andra uppdragstagare som anlitats av den försäkrade.

Om någon som anges i punkt 1-3 inte följer dessa säkerhetsföreskrifter medför det normalt ett avdrag från skadeersättningen ur denna försäkring. Se Q 01.50 Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift.

01.4.2 Tillstånd

Den som avser att bedriva eller låta bedriva heta arbeten på tillfällig arbetsplats (till exempel ägare eller brukare av fastighet eller total-/generalentreprenör) ska skriftligen utse en tillståndsansvarig som ska bedöma om arbetena medför fara för brand.

Om fara för brand bedöms föreligga, får heta arbeten utföras endast under förutsättning att den tillståndsansvarige

- Utfärdar tillstånd för arbetena på Svenska Brandskyddsföreningens (SBF) blankett Tillstånd/Kontrollista för heta arbeten eller motsvarande, som ska vara fullständigt ifyllt.
- Under arbetenas utförande förvissas sig om att nedanstående säkerhetsregler följs.

Den tillståndsansvarige får delegera sitt ansvar endast om den som utsett honom skriftligen medgivit detta.

Den tillståndsansvarige får inte utföra de heta arbetena.

01.4.3 Säkerhetsregler för heta arbeten

01.4.3.1 Säkerhetsregel nr 1 - Behörighet

Den som ska utföra brandfarliga heta arbeten ska ha behörighet och erfarenhet av brandskydd. Detsamma gäller den som ska vara brandvakt. Behörighetsutbildning ska vara genomförd enligt den plan som beslutats av försäkringsbolagens och SBFs utbildningskommitté för heta arbeten. Den som är utsedd att regelbundet vara tillståndsansvarig ska ha motsvarande utbildning och erfarenhet.

01.4.3.2 Säkerhetsregel nr 2 - Brandvakt

Brandvakt ska utses och finnas på arbetsplatsen - även under arbetsrast - under den tid som de heta arbetena utförs och under den efterbevakningstid - minst en timme - eller annan tid som den tillståndsansvarige angett i tillståndet.

Brandvakten får inte lämna arbetsplatsen förrän faran för brand upphört.

Brandvakt krävs inte när den tillståndsansvarige bedömer att det är uppenbart att arbetet kan utföras med samma säkerhet utan brandvakt.

01.4.3.3 Säkerhetsregel nr 3 - Brandfarlig vara

För arbete i utrymme som innehåller eller har innehållit brandfarlig vara, ska tillstånd inhämtas av kommunens brand- /räddningschef.

01.4.3.4 Säkerhetsregel nr 4 - Städning och vattning

Arbetsplatsen ska vara

- städad
- vid behov vattnad.

01.4.3.5 Säkerhetsregel nr 5 - Brännbart material

Brännbart material på och i närheten av arbetsplatsen ska

- flyttas bort
- skyddas genom övertäckning
- avskärmas.

01.4.3.6 Säkerhetsregel nr 6 - Dolda brännbara byggnadsdelar

Värmeledande konstruktioner och dolda brännbara byggnadsdelar ska undersökas med hänsyn till brandfaran, samt vid konstaterad brandfara

- skyddas
- göras åtkomliga för omedelbar släckinsats.

01.4.3.7 Säkerhetsregel nr 7 – Otätheter

Springor, hål, genomföringar och andra öppningar på och i närheten av arbetsplatsen ska vara

- tätade
- kontrollerade med hänsyn till brandfaran.

01.4.3.8 Säkerhetsregel nr 8 – Släckutrustning

Godkänd, fungerande och tillräcklig släckutrustning ska finnas tillgänglig för omedelbar släckinsats. Här avses slang med vatten eller två certifierade handbrandsläckare med lägst effektivitetsklass 34A 233B C (minst 6 kilo).

Vid takläggning krävs

Slang med vatten och två certifierade handbrandsläckare med lägst effektivitetsklass 34A 233B C (minst 6 kg) samt brytverktyg, till exempel pikyxa och handstrålkastare. När förutsättning för släckning med vatten saknas, till exempel vid risk för frysning eller vid lågt vattentryck, ska utrustningen kompletteras med ytterligare en certifierad handbrandsläckare med lägst effektivitetsklass 34A 233B C (minst 6 kilo).

01.4.3.9 Säkerhetsregel nr 9 – Svetsutrustning

Svetsutrustning ska vara felfri. Acetylenflaska ska vara försedd med baks-lagsskydd. Svetsbrännare ska vara försedd med backventil för brännings och syrgas. Skyddshandske och avstängningsnyckel ska finnas.

01.4.3.10 Säkerhetsregel nr 10 – Larmning

Räddningstjänsten/brandkåren ska kunna larmas omedelbart. Fungerande mobiltelefon ska finnas tillgänglig om inte stationär telefon finns inom räckhåll.

Den som uppdras att larma ska känna till arbetsplatsens adress.

01.4.3.11 Säkerhetsregel nr 11 – Torkning och uppvärmning

Vid torkning eller uppvärmning genom förbränning av gas, ska lågan vara innesluten så att den inte kan orsaka antändning.

01.4.3.12 Säkerhetsregel nr 12 – Torkning av underlag och applicering av tätskikt

Vid torkning av underlag och applicering av tätskikt får material uppvärmas till högst 300° C.

01.4.3.13 Säkerhetsregel nr 13 – Smältning av asfalt

Vid smältning av asfalt ska utrustningen uppställas, hanteras och tillses enligt SBFs "Säkerhetsregler för smältning av asfalt vid arbeten på tak och balkonger".

01.5 Tobaksrökning

Rökning får ske i kontor, matsalar, samlingslokaler och på toaletter.

Under förutsättning att bolaget och kommunens räddningschef medgett detta får rökning ske

- Vid fasta arbetsplatser i lokal eller upplag som inte är brand- eller explosionsfarliga.
 - På särskild härför anvisad plats.
- På övriga platser får rökning inte ske.
Plats eller område där rökning inte får ske ska markeras tydligt.

01.6 Branddörr och annan sektionering

Branddörr, brandlucka och annan liknande sektionering ska vara stängd under icke arbetstid.

01.7 Uppvärmningsanordningar

Brännbart material ska hållas på erforderligt avstånd från heta ytor på eldstäder och rökkanaler eller skyddas med isolering mot överhettning.

Varmluftspanna, byggtork och annan flyttbar anordning för uppvärmning med fast, flytande eller gasformigt bränsle ska vara av typ som godkänts av Statens Provningsanstalt eller annan behörig instans. Flyttbar elvärmeapparat ska vara utförd enligt gällande bestämmelser från SEMKO eller annat nordiskt provningsinstitut.

Flyttbara uppvärmningsanordningar får inte användas inom brand- eller explosionsfarliga utrymmen.

Byggtork får användas för uppvärmning av byggnad endast i samband med byggnads- och anläggningsarbete.

01.8 Motordrivet fordon

Motordrivet fordon (motorfordon, traktor, motorredskap och terrängmotorfordon) får i för arbetet erforderlig omfattning införas eller användas i lokal eller upplag under förutsättning att

- fyllning, tömning eller byte av bränslebehållare samt laddning av batteri sker på betryggande sätt och på plats avskild från lokalen eller upplaget i övrigt,
- permanenta lastnings- och lossningsplatser försetts med brandsläckningsredskap,
- bolaget och kommunens räddningschef lämnat medgivande därtill, om lokalen eller upplaget är brand- eller explosionsfarliga. Medgivande gäller endast fordon som är säkerhetsmässigt anpassade till de aktuella områdena.

Motordrivet fordon får inte utan medgivande av bolaget eller kommunens räddningschef garageras inom fabriks- eller lagerlokal eller upplag.

01.9 Nyckel, kod eller låskombination

Nyckel, kod eller låskombination till byggnad och lokal ska handhas och förvaras på betryggande sätt. Den får till exempel inte vara märkt eller placerad så att den kan identifieras av obehörig. Den får inte heller förvaras på sådant sätt i lokalen att den är lättillgänglig för obehörig. I nyckel-skåp i anslutning till lokal får endast förvaras sådan nyckel som uteslutande går till allmänt utrymme – såsom pannrum, soprum, hissmaskinrum eller liknande – vilket är betryggande avskilt från annan lokal.

01.10 Lås, kod och låskombination

Lås, kod eller låskombination ska omedelbart bytas eller ändras om det finns anledning misstänka att någon obehörigen innehar nyckeln eller har kännedom om koden eller låskombinationen.

01.11 Datamedia och information

Förvaring av originalprogram

Original exemplar av programvara ska förvaras på sådant sätt att originalet och installerat program inte kan skadas vid samma tillfälle.

Rutiner för säkerhetskopiering av användarfiler

Säkerhetskopior ska framställas med den frekvens som vanligen tillämpas inom den försäkrades verksamhetsområde, dock minst 1 gång per vecka.

Säkerhetskopior ska vara korrekta, aktuella och funktionsdugliga.

Säkerhetskopior ska förvaras skilda från originalet och från varandra på ett sådant sätt att dessa inte kan skadas vid samma tillfälle.

01.11.1 Särskild påföljd

Har föreskrift enligt Q.01.11 inte följts gäller utöver påföljd enligt Q.01.50.5 att ingen ersättning lämnas för merkostnad och avbrottsskada till följd av skada på datamedia och information.

01.12 Vattenförsäkring

01.12.1 Grundläggande krav för vattenförsäkring

01.12.1.1 Frysrisk

Skäliga åtgärder ska vidtas för att förhindra utströmning genom frysning.

01.12.1.2 Dagvattenledning

Invändigt ledningssystem för regn- eller smältvatten ska uppfylla de krav som ställs på avloppsledning enligt Boverkets Byggregler (BBR).

01.12.1.3 Prouning

Ledningssystem ska innan de tas i bruk provas och godkännas i vedertagen ordning.

01.12.2 Övriga föreskrifter för vattenförsäkring

01.12.2.1 Underhåll

Ledningssystem och övriga anordningar som ska förhindra utströmning ska underhållas på ändamålsenligt sätt. Påföljd enligt Q.01.50 tillämpas dock endast om underhållet är uppenbart eftersatt.

01.12.2.2 Varor i källarlokal

Varor i källarlokal ska pallas upp minst 10 cm över golvet. Med källarlokal avses lokal vars golv helt eller delvis är beläget minst 1 meter under intilliggande marknivå. I byggnad med flera källarvåningar gäller bestämmelsen endast för den lägst belägna våningen.

01.13 Skydds krav vid stöld

Utöver vad som anges nedan hänvisas till bolaget för bedömning av vad som enligt gällande regler är godtagbart.

01.13.1 Skydds krav för lokal – Egendom på verksamhetsställe eller annan plats enligt A 1.3

Lokal ska uppfylla kraven för nedan angivna skyddsklass. Anges flera skyddsklasser framgår det av försäkringsbrevet vilken skyddsklass som gäller för respektive lokal.

01.13.1.1 Skydds krav (skyddsklass 1)

Omslutningsyta (vägg, golv, tak, dörr- och fönsterenhet med mera) ska, såväl vad avser det byggnadstekniska utförandet som lås och reglingsanordningar, i sin helhet ge ett efter förhållandena godtagbart skydd mot inbrott och försvåra bortförandet av stöldgods.

Väggar, tak och golv

Väggar tak och golv ska vara av sten, betong, lättbetong, trä, två lager korgerad plåt eller flerskiktsskonstruktioner av blandade material med motsvarande styrka. Även väggar som är certifierade enligt SSFs norm 1047 för inbrottskyddande väggar, klass 1 är godtagbara. Väggarna ska ansluta tätt till bärande konstruktion.

Dörr, port och lucka

Godtagbar dörr, port och lucka är

- Dörr av aluminium, stål eller massivt trä.
- Dörr som är certifierad enligt SS 81 73 45, klass 1.
- Dörr certifierad enligt SS-ENV 1627, motståndsklass 2.
- Dörr som uppfyller kraven enligt SS-ENV 1627 motståndsklass 1 kompletterad med en gallergrind monterad innanför dörren. Gallergrinden ska vara certifierad enligt SS-ENV 1627 motståndsklass 2 eller Svenska Stöldskyddsforeningens norm SSF 033.
- Gallergrind certifierad enligt SS-ENV 1627 motståndsklass 4.

Dörr, port och lucka som inte uppfyller kraven ovan ska ha hela dörrbladet förstärkt med minst 0,5 millimeter tjock stålplåt eller 6 millimeter tjock plywood.

Dörr, port och lucka i omslutningsyta ska vara låst med godkänd låsenhet eller med annan låsanordning som för det särskilda fallet godtagits av bolaget. Dörr, port och lucka anses inte vara låst om nyckel har kvarlämnats i låset. Låsenhet ska vara fastsatt på säkert sätt enligt tillverkarens anvisningar. För pardörrar gäller dessutom att den inaktiva dörren ska vara reglad upp- och nedtill med säkrade hävarmskantreglar eller på likvärdigt sätt. Utåtgående dörr, port och lucka ska ha bakkantsäkring.

Anmärkning

Låsenhet

Med godkänd låsenhet avses:

- Certifierat instickslås och slutbleck som uppfyller fordringarna i svensk standard SS 3522 lägst klass 3. Låset ska från båda sidor av dörren endast kunna öppnas med nyckel
- Certifierat hänglås med beslag eller certifierad låsbom. Lås och beslag ska på dörrens insida vara lägst klass 3 och lägst klass 4 på utsidan enligt fordringarna för hänglås och hänglåsbeslag i Svenska Stöldskyddsföreningens norm SSFN 014 och SSF 018
- Invändig stålbom av plattjärn minst 8 x 50 millimeter som låses med hänglås certifierat enligt Svenska Stöldskyddsföreningens norm för hänglås SSFN 014 klass 3.

Slutbleck

Beslag för montering i karm avsett att förstärka denna vid kolvurtag.

Bakkantsäkring

Godkänd bakkantsäkring är bakkantbeslag eller stiftning genom gångjärn.

Bakkantbeslag

Bakkantbeslag består av ett bleck som monteras i karmen och en platta med gripklo eller med stift som monteras i dörren.

Stiftning genom gångjärn

Bakkanten på utåtgående dörr säkras genom så kallad stiftning. Dörrkarmen förses med minst två karmstift av stål – ett i varje gångjärn som griper in i håll i dörrens bakkant.

Öppningsbart fönster i omslutningsyta ska vara stängt och invändigt reglat. Ventilationsfönster ovan dörr får dock vara öppet om det har inkrypningskydd. Brandventilator ska vara stängd och reglad med endast från insidan åtkomlig mekanisk reglingsanordning eller ha godkänt inkrypningskydd.

Annan öppning som är större än 150 x 300 millimeter, i omslutningsyta ska ha godkänt inkrypningskydd.

01.13.2 Skydds krav för andra utrymmen

Om det i försäkringsbrevet anges att inbrottsförsäkring gäller för annat utrymme än lokal får utrymmet inte lämnas olåst. Nyckel får inte lämnas kvar i låset.

Krav på utrymmets inbrottskydd som anges i försäkringsbrev eller särskilt villkor ska vara uppfyllt.

01.23 Oljetank och cistern

Oljetank eller cistern ska uppfylla de krav som föreskrivs i lag eller som meddelats av offentlig myndighet avseende utförande, anläggande, kontroll och underhåll.

Oljetank eller cistern ska vara försedd med överfyllnadsskydd.

Cistern för brännbar vätska ska vara elektriskt jordad. Cistern, som inte är av plåt, ska dessutom vara försedd med åskledare.

01.23.1 Skydds krav för cistern med anslutna anordningar

Påfyllnings- och tappordningar samt andra öppningar ska vara försedda med betryggande låsanordningar. Dock ska dessa minst motsvara beslag och hänglås av klass 3. Anordningar får inte lämnas olåsta.

01.25 Skydds krav vid stöld – Egendomsförsäkring på Arbetsområde – Allmänt

Vid stöld ska nedan angivna skydds krav vara uppfyllda.

Omslutningsyta (vägg, golv, tak, dörr- och fönsterenhet med mera) ska – såväl vad avser det byggnadstekniska utförandet som lås och reglingsanordningar – i sin helhet ge ett efter förhållandena godtagbart skydd mot inbrott och försvara bortförandet av stöldgods.

Exempel på godtagbar väggkonstruktion

- Regelvägg med yttersida av 16 millimeter spontade bräder och innersida av 10 millimeter byggplatta.
- Enkelskiktsvägg av minst 25 millimeter spontade bräder.
- Enkelskiktsvägg av minst 1 millimeter stålplåt.

För golv och tak godtas utförande som ger samma skydd mot inbrott som vägg.

Dörr (såväl dörrblad som övriga delar), port och lucka i omslutningsyta ska ge godtagbart skydd mot inbrott.

Dörr ska antingen vara låst med av försäkringsbolagen godkänd låsenhet (instickslås och slutbleck) eller vara försedd med stålbom minst 10 x 50 millimeter som räcker över hela dörren och som är fäst och säkrad i dörrkarmarna med genomgående bultar. Stålbommen ska vara låst med godkänt hänglås.

För pardörrar gäller dessutom att den ena dörren ska vara reglad upp- och nedtill med säkrade kantreglar eller på likvärdigt sätt.

Utåtgående dörr ska ha bakkantsäkring.

Slagdörr av trä med instickslås ska förstärkas med av försäkringsbolagen godkänd dörrförstärkning (långskyltar) på båda sidor. Andra dörrtyper, till exempel skjutdörrar ska förstärkas på likvärdigt sätt.

För port och lucka godtas samma eller likvärdigt utförande som för dörr. Dörr, port och lucka anses inte låst om nyckel kvarlämnats i låset.

Öppningsbart fönster i omslutningsyta ska vara stängt och invändigt reglat.

Öppningsbart fönster vars nedre kant är belägen lägre än 4 meter över markplan eller som på annat sätt är lätt åtkomligt (till exempel från balkong, tak, brandstege) ska antingen vara låst med av försäkringsbolagen godkänt fönsterlås eller annan låsanordning som för det särskilda fallet godtagits av bolaget eller ha inkrypningskydd.

Varje fönster med ruta av annat material än glas ska antingen ha inkrypningskydd eller vara utfört så att det ger samma skydd mot inbrott som inkrypningskydd.

Fönster anses inte låst om nyckel kvarlämnats i låset. Annan öppning som är större än 150 x 300 millimeter i omslutningsyta ska ha inkrypningskydd.

01.25.1 Särskild påföljd vid åsidosättande

Har föreskriften inte följts är självriskan lägst 50 procent av prisbasbeloppet.

01.26 Skyddskrav vid stöld – Egendomsförsäkring på Arbetsområde – Inhägnat område

När försäkrad egendom förvaras inom inhägnat område gäller att området där den försäkrade egendomen förvaras ska vara omslutet av ett områdesskydd (stängsel, vägg, grind, port millimeter), som i sin helhet ger ett efter förhållandena godtagbart skydd mot inbrott och försvårar bortförandet av stöldgods.

Områdesskyddet ska bestå av stängsel eller vägg och vara totalt minst 2,20 meter hög varav de översta 0,2 meter ska utgöras av minst två rader taggtråd.

Områdesskyddet ska anslutas så nära till marken att inkrypning under inhägnaden förhindras. Områdesskyddets fastsättningsanordningar, stolpar, stag millimeter ska vara förankrade i marken på ett godtagbart sätt.

Exempel på godtagbart utförande

- Flätverksstängsel av minst 3 millimeter tjock ståltråd med maskstorlek inte överstigande 50 x 50 millimeter.
- Vägg av trä minst 25 millimeter tjock.
- Vägg av stålplåt minst 1 millimeter tjock.

Grind, port och dörr ska uppfylla samma krav på skydd mot inbrott som områdesskydd (stängsel och vägg) enligt ovan.

Grind, port och dörr ska vara låst med av försäkringsbolagen godkänd låsenhet (instickslås och slutbleck eller hänglås med beslag). Beslag till hänglås ska ha minst samma motståndskraft mot inbrottsangrepp som låset.

Vid gångjärnen ska finnas spärranordning som förhindrar avlyftning av grind i stängt läge. Port och dörr ska vara försedda med likvärdigt skydd. Grind, port och dörr anses inte låst om nyckel kvarlämnats i låset.

01.26.1 Särskild påföljd vid åsidosättande

Har föreskriften inte följts är självriskan lägst 50 procent av prisbasbeloppet.

01.50 Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift

01.50.1 Allmänt

Har den försäkrade när skada inträffar försummat att följa en säkerhetsföreskrift som framgår av försäkringsvillkoren eller av en författning som villkoren hänvisar till, betalas ersättning från försäkringen endast i den utsträckning skadan får anses ha inträffat även om föreskriften hade iakttagits.

Med den försäkrade likställs annan som haft att tillse att föreskriften följdes.

01.50.2 Påföljd enligt allmänna regler

Har föreskrift enligt

- Grundläggande krav för vattenförsäkring (Q.01.12.1)
- Skyddskrav för stöldförsäkring (Q.01.13) inte följts tillämpas enbart Q.01.50.1, vilket kan innebära att ingen ersättning lämnas. Om särskilda skäl föreligger kan begränsad ersättning lämnas.

01.50.3 Nedsättning görs med 30 procent

Har föreskrift enligt Heta arbeten (Q.01.4) inte följts sätts den ersättning som annars skulle lämnats efter avdragen självrisk ned med 30 procent, dock med lägst 1 och högst 10 prisbasbelopp. Nedsättningen kan minskas om särskilda skäl föreligger.

Ersättning ges dock lägst med det belopp som skulle ha lämnats om enbart Q.01.50.1 hade tillämpats.

01.50.4 Särskild påföljd

Om särskild påföljd anges i direkt anslutning till säkerhetsföreskriften tillämpas den.

Ersättning ges dock lägst med det belopp som skulle ha lämnats om enbart Q.01.50.1 hade tillämpats.

01.50.5 Nedsättning görs med 20 procent

Har annan säkerhetsföreskrift som inte åberopas i Q.01.50.2-4 inte följts sätts den ersättning som annars skulle lämnats efter avdragen självrisk ned med 20 procent, dock med lägst 50 procent av prisbasbeloppet och högst 10 prisbasbelopp.

Nedsättningen kan minskas om särskilda skäl föreligger. Ersättning ges dock lägst med det belopp som skulle ha lämnats om enbart Q.01.50.1 hade tillämpats.

02 Ansvarsförsäkring

02.1 Den försäkrade ska iaktta

- De föreskrifter som anges i försäkringsbrevet.
- Att dokumentation i form av konstruktionsritningar, tillverkningsplaner, recept, instruktioner, bruksanvisningar, avtal, garantier och liknande handlingar i rimlig omfattning förvaras och på bolagets begäran uppvisas när det kan vara av betydelse för att kunna fastställa
 - leveranstidpunkt, eller
 - om skadeståndsskyldighet föreligger, eller
 - om produkt varit defekt vid leverans.

02.2 Sprängningsarbete

02.2.1

Sprängmetod och sprängningsarbete ska anpassas till förhållandena på byggnadsplatsen samt till byggnader, anläggningar och annan egendom i grannskapet. Härvid ska av myndighet utfärdade bestämmelser och föreskrifter iakttas.

Försäkringen gäller inte för sådan skada som på förhand kan beräknas komma att inträffa med den tillämpade sprängmetoden.

02.2.2

Förbesiktning (syneförrättning) ska ske av den egendom i grannskapet som enligt erfarenhet normalt löper risk att skadas. Härvid ska även röktryckprovnings av skorstensstock utföras genom skorstensfejarmästares försorg.

Förbesiktigad egendom ska efter sprängningsarbetets utförande utan dröjsmål efterbesiktigas.

För- och efterbesiktningsprotokoll ska upprättas. Kostnad för för- eller efterbesiktning betalas inte av bolaget.

Eftersätts kraven på för- eller efterbesiktning, ersätter försäkringen endast skada, som av den försäkrade genom tillförlitlig utredning visas ha uppkommit som en följd av sprängningsarbetet.

02.3 Grävningsarbete

Ledningsanvisning i mark ska tas in från markägaren eller ledningsägaren innan grävning påbörjas. Den försäkrade ska kunna styrka att kontroll är utförd.

02.50.1 Påföljd vid åsidosättande av föreskrift

Har den försäkrade inte iakttagit sina skyldigheter enligt föreskrifterna i Q.02.1 och har detta varit till väsentligt men i utredning av skadeståndsfrågan, görs ett avdrag med 20 procent av annars utgående ersättning, dock med lägst 50 procent av prisbasbeloppet och högst 10 prisbasbelopp.

02.50.2 Påföljd vid sprängningsarbete

Åsidosätter den försäkrade föreskrifterna i Q.02.1 betalas ersättning från försäkringen endast i den utsträckning skadan får anses ha inträffat även om föreskriften hade iakttagits. Med den försäkrade likställs annan som haft att tillse att föreskriften följdes.

02.50.3 Påföljd vid grävningsarbete

Åsidosätter den försäkrade föreskriften i Q 02.3 tillämpas en extra självrisk enligt C.1.7.1.

06 Transportöransvarsförsäkring

06.1 Förebyggande av stöld

Då fordonet lämnas obemannat vid annat uppehåll än vid lastning och lossning ska tillbörlig aktsamhet och förebyggande åtgärder mot tillgrepp av fordon och last vidtas.

Med tillbörlig aktsamhet menas

- att fordonet parkeras på bevakad plats, eller
- att fordonet hålls låst och under ständig uppsikt.

Vidare gäller följande föreskrifter

- Fordonets lastutrymme ska utgöras av låst skåp eller vara låst med godkänt TIR-kapell.
- Tjuvlarm och andra säkerhetsanordningar ska vara inkopplade.
- Fordonets startnyckel ska tas ur bilen och förvaras på ett betryggande sätt.

Stöld ska alltid polisanmälas på den ort där stölden har inträffat. Underlåtenhet att efterfölja dessa föreskrifter leder till särskild självrisk, se punkt C6.42.1.

06.2 Lagar och förordningar

Försäkringstagaren ska se till att godset transporteras i enlighet med de lagar, förordningar och andra föreskrifter som gäller för transport av gods på den plats eller mellan de platser där transporten företas, se C6.12.3.

06.3 Allmänna och särskilda föreskrifter

Den försäkrade ska arbeta aktivt med förebyggande åtgärder för att minska antalet skador. Försäkringsgivaren kan i försäkringsbrevet eller vid annat tillfälle lämna särskilda skriftliga föreskrifter för förebyggande av skador. Till sådana tilläggsföreskrifter kan försäkringsgivaren också koppla sanktioner i form av ökad självrisk.

Om försäkringstagaren inte accepterar en tilläggsföreskrift ska försäkringsgivaren omedelbart underrättas om detta. Både försäkringstagaren och försäkringsgivaren har i ett sådant läge rätt att säga upp försäkringen att upphöra 14 dagar efter uppsägning.

07 Miljöansvarsförsäkring för entreprenörer

07.1 Den försäkrade ska iaktta

- De föreskrifter som anges i försäkringsbrevet.
- Att de föreskrifter som meddelas i lag eller författning eller av myndighet efterlevs och att anvisningar till exempel Boverkets byggregler (jämte kommentarer) och Arbetsmiljöverkets anvisningar följs.
- Att dokumentation i form av konstruktionsritningar, tillverkningsplaner, recept, instruktioner, bruksanvisningar, avtal, garantier och liknande handlingar i rimlig omfattning förvaras och på bolagets begäran företas när det kan vara av betydelse för att kunna fastställa leveranstidpunkt, om skadeståndsskyldighet föreligger, eller om produkt varit defekt vid leverans.

02.20 Påföljd vid åsidosättande av föreskrift

Åsidosätter den försäkrade angivna föreskrifter görs ett avdrag med 20 procent av annars utgående ersättning, dock lägst 50 procent av prisbasbeloppet och högst 10 prisbasbelopp. Avdraget kan minskas om särskilda skäl kan anses föreligga med hänsyn till försummelsens art eller andra omständigheter.

Sådant avdrag görs dock inte

- Om det kan antas att skadan skulle ha inträffat även om föreskriften iakttagits.
- Om den som haft att tillse att föreskriften iaktogs inte kan lastas för att den åsidosatts.

R När skada inträffat

01 Egendoms-, Avbrotts- och Resgodsförsäkring

01.1 Anmälan om skada

Skada som kan medföra ersättningskrav ska anmälas till bolaget så snart som möjligt.

Dessutom ska den försäkrade vid stöld, inbrott, rån, överfall eller annat brott snarast göra polisanmälan och sända in polisintyg till bolaget.

01.2 Ersättningskrav

Ersättningskrav ska framställas till bolaget snarast efter det att skadan uppkommit och senast sex månader från det att den försäkrade fått kännedom om sin möjlighet att få ersättning. Avser ersättningskravet förlust enligt B 1.3 ska krav framställas senast tre månader efter ansvarstidens slut.

Framställs kravet senare är bolaget fritt från ersättningskyldighet.

Den försäkrade är skyldig att specificera sitt ersättningskrav och på anmodan lämna förteckning över försäkrad egendom – skadad och oskadad – med uppgift om varje föremåls värde före och efter skadan. Den försäkrade är även skyldig att på anmodan styrka ersättningskravet genom att lämna de upplysningar som står till buds och genom att tillhandahålla verifikationer, bevis och andra handlingar som behövs för att bedöma bolagets ansvarighet och ersättnings storlek.

01.3 Räddningsplikt

Den försäkrade ska efter förmåga

- avvärja skada som kan befaras vara omedelbart förestående
- begränsa skada som redan inträffat
- snarast möjligt omhänderta och skydda skadad egendom
- utan uppskov vidta lämpliga åtgärder, även av provisorisk art, för att återuppta eller upprätthålla den försäkrade verksamheten
- söka bereda sådana arbetstagare, som genom skadan blivit arbetslösa, annan produktiv sysselsättning än den ordinarie arbetsuppgiften.

01.4 Påföljd vid åsidosättande av räddningsplikt

Om den försäkrade uppsåtligen eller av grov vårdslöshet inte uppfyller sin räddningsplikt och om det kan antas att detta varit till men för bolaget är bolaget berättigat till skäligt avdrag på ersättningsbelopp som annars bort utgå eller till fullständig befrielse från ersättningskyldighet.

01.5 Besiktning av skada

Bolaget har rätt att låta besiktiga skada samt att, innan åtgärder vidtas, utfärda anvisningar för reparation och tillvaratagande av skadad egendom. Den försäkrade är skyldig att följa bolagets anvisningar om val av reparatör eller metod för reparation eller sanering.

Iakttar den försäkrade inte vad som här sagts är bolagets ansvarighet begränsad till den kostnad som skulle ha uppkommit om anvisningarna följts.

01.6 Gravationsbevis och panthavares godkännande

Om gravationsbevis eller panthavares godkännande behövs för att betala ut ersättning, ska den försäkrade sända in dessa handlingar till bolaget.

02 Ansvarsförsäkring

02.1 Anmälan om skada

Skada som kan grunda ersättningskrav mot försäkrad ska anmälas till bolaget så snart som möjligt. Vid nyckelförlust ska polisanmälan ske och kopia på anmälan ska på begäran insändas till bolaget.

02.2 Preklusion – Anmälan om anspråk

Anspråk mot försäkringen med anledning av skadeståndskrav mot försäkrad måste anmälas till bolaget inom sex månader från det försäkrad fick kännedom om sin fordran. Anmäls anspråket senare är bolaget fritt från ansvar.

02.3 Uppgörelse i godo

Om bolaget så begär är den försäkrade skyldig att medverka till uppgörelse i godo med den skadelidande. Den försäkrade har dock inte rätt att utan bolagets tillåtelse medge skadeståndsskyldighet, godkänna ersättningskrav eller utbetala ersättning. Den försäkrade är även skyldig att förhindra att den försäkrade ådöms skadeståndsskyldighet genom tredskodom.

Iakttar den försäkrade inte av bolaget lämnade föreskrifter är bolaget fritt från ansvarighet om inte kravet uppenbart var lagligen grundat.

Har bolaget förklarat sig villigt att göra upp i godo med den som kräver skadestånd är bolaget fritt från skyldighet att ersätta därefter uppkomna kostnader och att företa ytterligare utredning.

02.4 Räddningsplikt

Den försäkrade ska efter förmåga

- Avvärja skada som kan befaras vara omedelbart förestående.
- Begränsa skada som redan inträffat.
- Snarast möjligt omhänderta och skydda skadad egendom.

02.5 Påföljd vid åsidosättande av räddningsplikt

Om den försäkrade uppsåtligen eller av grov vårdslöshet inte uppfyller sin räddningsplikt och om det kan antas att detta varit till men för bolaget är bolaget berättigat till skäligt avdrag på ersättningsbelopp som annars bort utgå eller till fullständig befrielse från ersättningskyldighet.

02.6 Bedrägliga uppgifter

Om den försäkrade svikligen uppgger, förtiger eller döljer något av betydelse för skadans bedömning kan ersättningen bortfalla eller begränsas.

02.7 Polisutredning och rättegång

Har den försäkrade i sak som kan beröra försäkringen kallats till förhör inför polis- eller annan myndighet, eller har han i sådan sak instämts till domstol, ska han omedelbart underrätta bolaget härom. Bolaget äger rätt att efter samråd med den försäkrade utse rättegångsombud samt lämna denne för rättegången erforderliga anvisningar och instruktioner.

02.8 Utredning

Den försäkrade är skyldig att utan ersättning verkställa de utredningar, analyser och undersökningar, som är av betydelse för att bedöma skadefallet och den försäkrades ansvarighet, vilka kan genomföras inom den försäkrades verksamhet. I händelse av rättegång ska den försäkrade tillse att i erforderlig utsträckning vittnes- och sakkunnigbevisning kan föras med hjälp av hos honom anställd personal.

11 Transportörsvarsförsäkring

Då skada befaras ha eller har inträffat ska den försäkrade omgående underrätta försäkringsgivaren och själv vidta de åtgärder som är nödvändiga för att avvärja eller minska skadan. Se även Allmänna bestämmelser 13.10.7 Preskription.

Föreskrifter som försäkringsgivaren lämnar med anledning av skadan ska följas. Den försäkrade ska medverka vid skadeutredningen. Vid skada förorsakad av någon den försäkrade har anlitat ska skadan omedelbart anmälas till denne. Försäkringstagaren har även i övrigt en skyldighet att tillse att försäkringsgivarens möjlighet att få ersättning från tredje man för sitt utlägg bevaras.

Underlåtenhet att medverka och följa anvisningar kan medföra att ersättningen minskas. Försäkringsgivaren ska ta hänsyn till den betydelse underlåtenheten har haft för bedömningen av skadan.

Den försäkrade får inte utan försäkringsgivarens tillåtelse medge att ersättningskyldighet föreligger. Den försäkrade får inte heller godkänna begärd ersättning. Om den försäkrade ändå lämnar sådant medgivande eller godkännande är detta bindande för försäkringsgivaren endast om ersättning ska utgå enligt dessa villkor.

03 Rättsskyddsförsäkring

03.1 Anmälan om tvist

Tvist ska anmälas till bolaget så snart som möjligt.

03.1.1 Ersättningsanspråk

Ersättningsanspråk ska framställas till bolaget så snart som möjligt och senast sex månader från det att den försäkrade fått kännedom om sin fordran på försäkringsersättning. Framställs anspråket senare är bolaget fritt från ersättningskyldighet.

Anmärkning Försäkrad anses ha fått kännedom om sin fordran när ombud anlitas.

03.2 Ombud

Vid tvist ska försäkrad anlita ombud innan talan väcks i domstol. Är tvist sådan att den enligt D 1.4.1 först ska prövas av annan instans, ska ombud anlitas senast när sådan tvist överklagas.

Ombudet ska vara lämpligt med hänsyn till de krav som ställs på ett ombud enligt det lands lag där processen drivs och antingen vara

- Advokat eller biträdande jurist på advokatbyrå.
- Annan person som för den enskilda tvisten uppfyller kraven på lämplighet.

Ombudet, bolaget och försäkrad har rätt att begära prövning av ombudets lämplighet hos Sveriges Försäkringsförbund. Förbundets beslut är rådgivande.

Vid tvist gällande skäligheten av ombudets arvode och övriga kostnader mellan ombud, som är ledamot av Sveriges advokatsamfund (advokat) eller biträdande jurist anställd hos sådan ledamot, och bolaget ska prövning ske hos Ombudskostnadsnämnden. Ombudet och bolaget förbinder sig att godta utfallet av sådan prövning.

Övriga ombud och försäkrad har rätt att begära prövning av skäligheten i arvode och övriga kostnader hos Försäkringsbolagens nämnd för rättsskyddsfrågor. Ombudet och försäkrad förbinder sig att godta utfallet av sådan prövning.

03.3 Bedrägliga uppgifter

Om försäkrad svikligen uppgifter, förtiger eller döljer något av betydelse för bedömning av försäkringsersättningen kan denna begränsas eller helt bortfalla.

X Allmänna undantag

01 Grov vårdslöshet och uppsåt

Bolaget är inte ansvarigt gentemot försäkrad för skada som denne orsakat genom grov vårdslöshet eller till någon del orsakat med uppsåt.

02 Krig

Försäkringen omfattar inte skada vars uppkomst eller omfattning direkt eller indirekt orsakats av eller står i samband med krig, krigsliknande händelse, inbördeskrig, revolution, uppror eller upplöpp.

03 Atomkärnprocess

Försäkringen omfattar inte skada vars uppkomst eller omfattning har samband med atomkärnprocess till exempel kärnklyvning, kärnsammansmältning eller radioaktivt sönderfall.

05 Terroristattack

05.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för skada

- Genom oförutsett avbrott i tillförsel utifrån av el, gas, vatten eller värme.
- Som innebär att leveransavtal inte kan fullföljas på grund av att sådan skada som egendomsförsäkringen enligt A.11-15 och 19 gäller för, inträffat hos leverantör eller kund med vilken försäkringstagaren har gällande kontrakt.
- Som orsakas av biologisk eller kemisk kontamination om skadans uppkomst eller omfattning direkt eller indirekt orsakats av eller står i samband med terroristattack.

G Försäkring för avställt fordon

1 Inledning

Försäkringen gäller endast i Sverige och då registreringspliktigt fordon är avställt hos Transportstyrelsen och inte brukas samt icke registreringspliktigt fordon som inte brukas.

2 Försäkringen gäller för

Avställningsförsäkring omfattar villkoren för

- Brandförsäkring.
- Stöldförsäkring.
- Glasförsäkring.
- Rättsskyddsförsäkring.
- Uppsätlig skadegörelse.
- Annan yttre olyckshändelse.

3 Försäkringen gäller inte för

Vid avställning omfattar inte skada genom trafikolycka.

4 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller endast i Sverige.

5 Självrisiker

Grundsjälvrisiken är 10 procent av prisbasbeloppet

13 Allmänna avtalsbestämmelser

13.1 Avtalet och premiebetalningen

13.1.1 Försäkringstiden

Försäkringen gäller under den tid som står på försäkringsbrevet. Vi ansvarar bara för skada genom händelse som inträffar under försäkringstiden, om inte annat särskilt anges i försäkringsvillkoren. Om du tecknar försäkringen samma dag som den ska träda i kraft gäller den dock inte förrän efter det klockslag du tecknar den.

13.1.2

Om detta klockslag inte kan fastställas enligt 13.1.1 börjar försäkringstiden klockan 00.00 dagen efter den dag då du meddelade oss att du ville teckna försäkringen. Försäkringen tecknas för ett år om inte annat avtalats.

Om försäkringen ska tecknas genom att du betalar premien eller om försäkringen i annat fall är giltig endast under förutsättning att premien betalas före försäkringstiden, börjar försäkringen gälla först klockan 00.00 dagen efter den dag då premien betalades, dock tidigast på försäkringstidens första dag.

Om försäkringsavtalet enligt lag blir giltigt först efter att du skriftligen accepterat vårt erbjudande om försäkring börjar försäkringen gälla klockan 00.00 dagen efter din accept, om vi inte överenskommit om en annan tidpunkt.

13.2 Upplyningsplikt

13.2.1

När du tecknar, utvidgar eller förändrar en försäkring är du skyldig att på vår begäran lämna upplysningar som kan vara av betydelse för att försäkringen ska beviljas. Upplysningarna ska vara riktiga och fullständiga.

Om du inser att vi fått oriktiga eller ofullständiga uppgifter är du skyldig att utan dröjsmål rätta uppgifterna. I annat fall kan nedsättning av försäkringsersättning ske enligt punkt 13.11.

13.3 Skyldighet att anmäla riskökning

13.3.1

Du ska utan oskäligt dröjsmål anmäla till oss om ett förhållande som angetts i avtalet och som är av väsentlig betydelse för risken ändras, till exempel hur långt du kör per år. Underlåtenhet kan leda till nedsättning av försäkringsersättning, i allvarigare fall kan ersättning helt utebli. I annat fall kan nedsättning av försäkringsersättning ske enligt punkt 13.11.

13.4 Din rätt att säga upp försäkringen

13.4.1 Under försäkringstiden

Du får säga upp försäkringen med omedelbar verkan om

- Försäkringsbehovet faller bort eller om det inträffar en annan liknande omständighet.
- Vi väsentligt åsidosätter våra skyldigheter enligt avtalet eller försäkringsavtalslagen.
- Det i annat fall föreligger en omständighet av väsentlig betydelse för försäkringsförhållandet.

13.4.2 Förnyad försäkring

Har en försäkring förnyats, kan du, innan du har betalat någon del av premien, säga upp försäkringen med omedelbar verkan.

En förnyad försäkring upphör också omedelbart om du, utan att betala premie för denna försäkring, tecknar en motsvarande försäkring hos ett annat bolag.

13.4.3 Ändring av försäkringsvillkor

Om vi begärt ändring av försäkringsvillkoren får du säga upp försäkringen till den tidpunkt då ändringen annars skulle börja gälla. Uppsägningen ska göras före denna tidpunkt.

13.5 Vår rätt att säga upp försäkringen

13.5.1

Vid försäkringstidens slut förnyas försäkringen genom att försäkringstagaren betalar den premie som vi genom utsänd av underrättar dig om. Om högre premie eller ändrade villkor ska gälla för den nya försäkringen ska bolaget meddela detta senast då premieavin sänds ut.

Har vi anledning att inte förnya försäkringen ska försäkringstagaren underrättas om detta senast en månad före försäkringstidens slut. Skickas meddelandet senare förlängs försäkringen med lika många dagar som meddelandet är försenat.

Följande gäller för konsumentförsäkring:

Vi får säga upp försäkringen till försäkringstidens utgång. Uppsägningen ska göras skriftligt och skickas till dig senast en månad innan försäkringstiden går ut. Begär du att försäkringen ska förnyas, gäller uppsägningen bara om det finns särskilda skäl till att inte längre bevilja försäkring.

13.5.2 Under försäkringstiden

Vi får säga upp försäkringen under försäkringstiden om du eller den försäkrade grovt åsidosatt någon förpliktelse mot oss eller om det finns andra synnerliga skäl. Uppsägningen ska göras skriftligt med 14 dagars uppsägningstid.

13.6 Betalning av premie

13.6.1

Första premien för försäkringen ska betalas inom 14 dagar från den dag då vi sänt premieavi till dig.

13.6.2

Premie för senare premieperiod (gäller vid delbetalning) ska betalas senast på periodens första dag. Premien behöver dock inte betalas tidigare än en månad efter det att vi skickat ut premieavin. Om premieperioden är högst en månad, ska premien dock betalas på premieperiodens första dag. Betalas inte premien i rätt tid föreligger dröjsmål med premiebetalningen.

13.6.3

Premien för förnyad försäkring ska betalas senast den dag då den nya försäkringstiden börjar.

13.6.4

Betalas inte premien i rätt tid, får vi säga upp försäkringen 14 dagar efter dagen då skriftligt meddelande om uppsägningen sänts till dig, om inte dröjsmålet är av ringa betydelse.

13.6.5

Försäkringen upphör inte

- Om premien betalas inom de tider som anges i 13.6.4.
- Om du inte har kunnat betala premien i rätt tid därför att du blivit svårt sjuk eller berövats friheten eller inte fått ut pension eller intjänad lön från din huvudsakliga anställning.
- Om du har hindrats att betala premien i rätt tid av någon annan liknande oväntad händelse.

När hindret faller bort, ska du omedelbart betala premien. Gör du inte det upphör försäkringen. Om dröjsmålet har varat i tre månader, upphör försäkringen även om hindret finns kvar.

13.6.6

Betalas du premien efter det att försäkringen har upphört enligt 13.6.4 eller 13.6.5 anses du ha begärt en ny försäkring från och med dagen efter den då premien betalades. Vill vi inte bevilja försäkring enligt din begäran, ska du skriftligen underrättas om detta inom 14 dagar från betalningsdagen. Annars anses en ny försäkring ha tecknats i enlighet med din begäran.

13.6.7 Särskilda regler vid autogirobetalning

Utöver vad som anges i 13.6.1-13.6.6 gäller bestämmelserna i autogiroavtalet.

Om autogiroet upphör att gälla av annan anledning än utebliven betalning aviseras premie för återstående del av försäkringstiden. Premie ska betalas enligt reglerna i 13.6.1-13.6.6.

13.6.8 Särskilda bestämmelser för trafikförsäkringspremie

Vi överlåter fordon på obetald trafikförsäkringspremie till Trafikförsäkringsföreningen.

13.7 Betalning av tilläggspremie

13.7.1

Har den avtalade premien höjts under försäkringstiden ska tilläggspremien betalas inom 14 dagar från den dag då vi sänt premieavin.

13.7.2

För dig som är konsument gäller följande Om tilläggspremie inte betalas i rätt tid, får vi räkna om försäkringstiden för den ändrade försäkringen med hänsyn till den premie som har betalats. När vi sänt dig underrättelse om sådan omräkning av försäkringstiden gäller försäkringen under den kortare tid som följer av omräkningen, minst i 14 dagar från det att underrättelsen har sänts.

För dig som är näringsidkare gäller följande:

Betalas inte tilläggspremien i rätt tid får vi säga upp försäkringen 14 dagar efter den dag då skriftligt meddelande om uppsägning sänts till dig.

13.9 Räddningsåtgärder

13.9.1 Föreskrifter

Du måste efter förmåga avvärja skada som kan befaras inträffa omedelbart och begränsa skada som redan inträffat. De anvisningar som vi lämnat ska följas.

Vi ersätter skäligen kostnader för åtgärd som är rimlig. Ersättning lämnas inte om du har rätt till ersättning enligt lag, författning, avtal, garanti eller liknande åtagande. Åsidosätter du genom grov vårdslöshet eller uppsåt föreskrifter om räddningsåtgärder, kan ersättningen minskas eller utebli.

13.10 Reglering av skada

13.10.1 Anmälan och ersättningskrav, föreskrift

Skada ska anmälas till oss utan dröjsmål. Dessutom ska den som begär ersättning

- vid stöld eller annat tillgrepp eller försök till sådant brott, inbrott, rån eller överfall ska polisanmälan göras utan dröjsmål på den ort där skadan inträffat och sända in intyg till oss om detta,
- vid skada som har inträffat under transport på annat transportmedel, anmäla skadan till transportföretaget,
- lämna specificerat krav på ersättning,
- upplysa oss om annan försäkring gäller för samma skada,
- på begäran av oss lämna upplysningar och tillhandahålla originalkvitton, bevis, läkarintyg och andra handlingar som vi behöver för att reglera skadan.

13.10.2 Besiktning, föreskrift

Den som begär ersättning är skyldig att medverka till besiktning.

13.10.3 Reparation, föreskrift

Reparation och bärgning får – utöver vad som följer av punkt 13.9 – göras endast efter vårt godkännande. Beträffande valet av reparatör, bärgare, reparationsmetod och material ska våra anvisningar följas. Vi har rätt att företräda dig i förhållande till den som utför reparationen. Skadade föremål ska under skaderegleringstiden hållas tillgängliga för eventuell besiktning. Som ägare av fordonet ska du, efter vårt medgivande, beordra reparation och godkänna eller reklamera utfört arbete.

I brådskande fall får sådan reparation utföras som är nödvändig för att färden med fordonet ska kunna fortsätta. En förutsättning för detta är att reparationen görs efter samråd med oss.

13.10.4 Påföljd

Åsidosätter du föreskrift enligt 13.10.1–13.10.3 kan ersättningen minskas eller utebli enligt 13.11.

13.10.5 Utbetalning av ersättning

Vi ska betala ersättning senast en månad efter det att den ersättningsberättigade gjort vad som angetts i 13.10.1–13.10.3. Har den som begär ersättning uppenbarligen rätt till åtminstone visst belopp, betalar vi detta innan den slutliga ersättningen fastställts.

13.10.6 Ränta

Betalas ersättning efter utgången av den månad som angetts i 13.10.5 betalar vi dröjsmålsränta enligt räntelagen. Under polisutredning eller värdering enligt 13.12.6 betalar vi ränta enligt riksbankens referensränta. Ränta betalas inte om beloppet är mindre än 50 kronor.

13.10.7 Preskription

Du förlorar din rätt till trafikskadeersättning om du inte väcker talan mot oss inom tio år från skadehändelsen. Om du anmält skadan till oss inom den tid som angetts här ovan, har du alltid sex månader på dig att väcka talan mot oss, sedan vi lämnat slutligt besked i ersättningsfrågan.

Preskription av annan försäkringsersättning

Du förlorar din rätt till försäkringsersättning eller annat skydd om du inte väcker talan mot oss inom tio år från den tidpunkt när det förhållande som enligt försäkringsavtalet berättigar till sådant skydd inträdde. Om du anmält skadan till oss inom den tid som angetts här ovan, har du alltid sex månader på dig att väcka talan mot oss, sedan vi lämnat slutligt besked i ersättningsfrågan.

Följande gäller inte för konsumentförsäkring:

Vi eller, om vi skriftligen förelagt dig att väcka talan, har du alltid minst ett år på dig att väcka talan mot oss från det att du fick del av föreläggandet. Vi har rätt att skriftligen förelägga dig att väcka talan senast ett år från det att du fick del av föreläggandet.

13.10.8 Mervärdesskatt – Moms

Försäkringstagare som är redovisningsskyldig för moms ska svara för denna.

13.11 Nedsättning av försäkringsersättning

Om inte förhållandet är reglerat särskilt i villkoret kan ersättningen sättas ned vid

- Oriktig eller ofullständig uppgift när försäkringen tecknades.
- Underlåtenhet att anmäla ändring i förhållande som har uppgetts då försäkringen tecknades.
- Åsidosättande av föreskrift i försäkringsvillkoren.

Om förhållande enligt a och b medfört för låg premie eller alltför förmånliga villkor begränsas vårt ansvar till vad som svarar mot erlagd premie och de villkor som egentligen skulle gällt.

Vid åsidosättande av föreskrift enligt c) sätts ersättningen ned med 20 procent utöver eventuell självrisk. Nedsättningen kan bli större i allvarliga fall, till och med så stor att ingen ersättning lämnas. Nedsättning sker inte i den mån du kan visa att åsidosättandet av föreskriften varit utan betydelse för försäkringsfallets inträffande eller för skadans omfattning.

13.11.1 Oriktig eller ofullständig uppgift vid skaderegleringen

Har den som är berättigad till ersättning efter försäkringsfallet uppsåtligt eller genom grov vårdslöshet lämnat oriktiga uppgifter, eller dolt något av betydelse, kan ersättningen sättas ned.

13.11.2 Framkallande av försäkringsfallet

Har du framkallat eller förvärrat följderna av försäkringsfallet med uppsåt lämnas ingen ersättning till dig. Har du framkallat eller förvärrat följderna av försäkringsfallet genom grov vårdslöshet lämnas ersättning till dig endast om det finns synnerliga skäl.

13.11.3 Identifikation

I vissa nedsättningsituationer jämför vi ditt handlande med handlande av den som med ditt samtycke har tillsyn över den försäkrade egendomen.

Identifikation tillämpas i följande situationer:

- reglerna vid skada om att du måste försöka hindra eller begränsa skada som inträffar eller hotar att omedelbart inträffa
- åsidosättande av föreskrift
- framkallande av försäkringsfallet

13.12 Regler i särskilda fall

13.12.1 Leverantörsgaranti/abonnemang

Försäkringen gäller inte för skada som leverantör eller annan ansvarar för enligt försäkring, garanti, abonnemang eller liknande åtagande. Försäkringen gäller om du kan visa att den som gjort åtagandet inte kan fullgöra detta.

13.12.2 Krigsskador

Försäkringen gäller inte för skada som har samband med terrorhandling, krig eller krigsliknande händelser.

13.12.3 Atomskador/dammgenombrott

Försäkringen gäller inte för skada

- På egendom eller vid skadeståndsskyldighet, om skadan direkt eller indirekt orsakats av atomkärnprocess.
- Som direkt eller indirekt orsakats av dammgenombrott i kraftverksdamm eller regleringsdamm för elproduktion. Detta avser inte ersättning enligt trafikskadelagen och rättsskyddsförsäkringen.

13.12.4 Force majeure

Försäkringen gäller inte för förlust som kan uppstå om skadutredning, reparationsåtgärd eller betalning av ersättning fördröjs på grund av krig, myndighets åtgärd, strejk, lockout, blockad eller liknande händelse.

13.12.5 Dubbelförsäkring

Även om samma intresse försäkrats mot samma fara hos flera bolag, har du inte rätt till högre ersättning från bolagen än för vad som sammanlagt svarar mot skadan.

13.12.6 Om det blir tvist

Vid tvist om värdet på skadad egendom ska, på begäran av någon av parterna, en värderingsman uttala sig om värdet. Värderingsmannen ska vara förordnad av svensk handelskammare om inte parterna enats om annat.

Värderingsmannen ska tillämpa villkorens värderingsregler. Parterna får lägga fram egen utredning och lämna egna synpunkter. I sitt utlåtande ska värderingsmannen ange hur han har beräknat skadans värde.

Av ersättningen till värderingsmannen ska du betala 500 kronor och tio procent av överskjutande belopp, sammanlagt högst 50 procent av värderingsmannens ersättning. Om värderingsmannen värderar skadan till högre belopp än det vi erbjuder, betalar vi hela kostnaden.

13.12.7 Sanktionsbestämmelse

Om Länsförsäkringar kan komma att exponeras för någon sanktion, förbud eller inskränkning under en resolution från FN eller handels- eller ekonomiska sanktioner, lagar eller föreskrifter från EU, Storbritannien, Nordirland eller USA, gäller inte försäkringen för skada, förmån eller annan ersättning.

13.13 Återkrav

13.13.1

I samma utsträckning som vi ersatt dig, övertar vi den rätt du kan ha att kräva ersättning av annan. Du får inte med den som är ansvarig för skadan träffa överenskommelse som innebär att du helt eller delvis avstår din rätt till ersättning.

13.13.2

I samma utsträckning som vi har betalat ersättning från trafikförsäkring, har vi enligt trafikskadelagen bland annat rätt att kräva tillbaka ersättning från den som vållat skadan med uppsåt eller genom grov vårdslöshet eller genom vårdslöshet i förening med straffbar påverkan av alkohol eller annat berusningsmedel. Dessutom kan vi enligt trafikskadelagen framställa återkrav mot innehavare av järnväg eller spårväg samt mot den som är ansvarig för skada enligt lagen om produktansvar.

13.14 Gemensamt skaderegleringsregister (GSR)

Bolaget äger rätt att i ett för försäkringsbranschen gemensamt skadeanmälningsregister (GSR) registrera anmälda skador i anledning av denna försäkring. Registret används endast i samband med skadereglering. Personuppgiftsansvarig för det gemensamma skadeanmälningsregistret är GSR AB. Dessutom kan bolaget komma att lämna uppgifter om stöldanmält och eftersökt gods till Larmtjänst AB för utredning av oklara försäkringsfall och eftersökning av stulen egendom.

13.15 Behandling av personuppgifter

Länsförsäkringar behandlar personuppgifter i enlighet med vad som anges i informationen "Behandling av personuppgifter" som du hittar på vår webbplats lansforsakringar.se/personuppgifter. Om du vill kan du få informationen skickad till dig, kontakta i så fall ditt lokala försäkringsbolag.

I den mån Länsförsäkringar, för att fullgöra sina åtaganden enligt försäkringsavtalet, även behöver behandla uppgifter om försäkringstagarens arbetstagare ansvarar försäkringstagaren för att arbetstagarna får informationen "Behandling av personuppgifter".

13.16 Om vi inte kommer överens

Om du inte är nöjd med beslut eller hantering av ett ärende är vi naturligtvis beredda att ompröva ärendet. Kontakta i första hand den handläggare som haft ansvar för ditt ärende eller vår klagomålsansvariga.

Du kan även vända dig till domstol för att få ditt ärende prövat. Dina ombudskostnader kan oftast ersättas genom rättsskyddet i din försäkring. Du betalar då enbart självrisk.

Om du har frågor som gäller trafikskadeersättning för personskador kan du istället få ärendet prövat i Trafikskadenämnden.

För privatpersoner gäller även följande:

Om du är missnöjd kan du vända dig till Allmänna Reklamationsnämnden med tvistefrågor som inte är av medicinsk karaktär, www.arn.se, telefon 08-508 860 00. Konsumenternas Försäkringsbyrå, Box 24215, 104 51 Stockholm lämnar upplysningar i försäkringsfrågor. Telefon 0200-22 58 00, www.konsumenternas.se. Besöksadress: Karlavägen 108.

Även den kommunala konsumentvägledningen kan lämna information och råd. All ovanstående rådgivning och prövning är kostnadsfri. Är du ändå inte nöjd kan du vända dig till domstol för att få saken slutligt prövat.

Begreppsförklaringar	
Aktsamhetskrav och föreskrifter	Bestämmelser om handlingsätt eller anordningar som avser att förebygga eller begränsa en skada eller vissa kvalifikationer hos försäkrad, dennes arbetstagare eller andra medhjälpare.
Ansvarstid	Med ansvarstid avses den längsta tid under vilken ersättning kan lämnas räknat från den dag då egendomsskadan inträffade.
Arbeten	Härmed avses <ul style="list-style-type: none"> • Egendom – även av förbrukningskaraktär – och arbetsprestationer som ingår i den försäkrades avtalade åtagande eller utförande i egen regi. • Egendom och arbetsprestationer som beställaren tillhandahåller. Till Arbeten räknas inte befintlig egendom som berörs av åtgärd för utförande av Arbeten och inte heller Hjälpmedel.
Arbetsområde	Med Arbetsområde avses område som står till den försäkrades disposition för utförande av försäkrade Arbeten samt tillfällig förvaring i samband med sådana Arbeten. Till Arbetsområde räknas inte ordinarie (fasta) försäkringsställen såsom kontor, verkstäder och förråd.
Arbetskada	Med arbetskada avses skada till följd av olycksfall i eller under färd till och från arbetet samt annan skadlig inverkan i arbetet.
Arbetstagare	Arbetstagare – Med arbetstagare avses person med vilken den försäkrade ingått anställningsavtal och för vilken den försäkrade betalar arbetsgivaravgift enligt lagen om socialavgifter. Med arbetstagare förstås även den för vilken den försäkrade har principalansvar enligt skadeståndslagen även om anställningsförhållande inte föreligger.
Arbetstagares egendom	Härmed avses arbetstagares <ul style="list-style-type: none"> • Personliga lösegendom, dock inte egendom hänförlig till objekttypen Pengar och värdehandlingar. • Egendom, som enligt kollektivavtal vid skada ska ersättas av arbetsgivaren.
Avbrottsersättning	Ersättning per dag för tid under vilken skadad egendom inte kan brukas. Lämnas i form av kontant ersättning.
Befintlig egendom	Härmed avses beställare tillhörig egendom och egendom som tillhör privatperson i egenskap av hyresgäst eller bostadsrättshavare inom eller i direkt anslutning till Arbetsområde. Till befintlig egendom räknas inte Arbeten och Hjälpmedel.
Byggnad	Härmed avses byggnad och sådan egendom som hör till byggnad enligt 2 kap 2 § Jordabalken som lyder "Till byggnad hör fast inredning och annat varmed byggnaden blivit försedd, om det är ägnat till stadigvarande bruk för byggnaden eller del av denna, såsom fast avbalkning, hiss, ledstång, ledning för vatten, värme, ljus eller annat med kranar, kontakter och annan sådan utrustning, värmepanna, element till värmeledning, kamin, kakelugn, innanfönster, markis, brandredskap, civilförsvarsmateriel och nyckel. I enlighet med vad som sägs i första stycket hör därjämte i regel till byggnad, såvitt angår <ul style="list-style-type: none"> • Bostad: badkar och annan sanitetsanläggning, spis, värmeskåp och kylskåp samt maskin för tvätt eller maling. • Butiklokal: hylla, disk och skyltfönsteranordning. • Samlingslokal: estrad och sittplatsanordning. • Ekonomibyggnad till jordbruk: anordning för utfodring av djur och anläggning för maskinmjölkning. • Fabrikslokal: kylsystem och fläktmaskineri. Reservdel och dubblett till föremål, som avses i första eller andra stycket, hör ej till byggnaden. Till byggnad räknas även oljetank och bränsle inom fastigheten, avsedda för försäkrad byggnads uppvärmning.
CE-märkning	En produktmärkning inom EES som visar att produkten uppfyller grundläggande krav inom miljö, hälsa och säkerhet. Maskiner tillverkade eller importerade efter 1 januari 1995 samt maskiner importerade från icke EU-land ska vara CE-märkta. Om en maskin saknar CE-märkning trots krav på detta får den inte användas.
Dagsvärde	Härmed avses marknadsvärdet vid skadetillfället. Kan detta inte fastställas, utgör dagsvärdet nyanskaffningsvärdet, med avdrag för värdeminskning genom ålder, slitage, omodernitet, minskad användbarhet och annan omständighet.
Efterfordon	Redskap eller annat som inte är en släpvagn eller ett terrängsläp. Efterfordon är kopplat till ett fordon men inte avsett för person- eller godsbefordran. Exempel kompressor och skylift.
Explosion	Inifrån kommande förlopp där något med stor kraft springer sönder så att bitarna slungas utåt, vanligen i kombination med en knall.
Fast monterad utrustning	Utrustning som är fastsatt med bult, skruv, svetsning eller liknande i fordonets kaross eller inredning så att det krävs verktyg för att ta bort den.

Begreppsförklaringar	
Feltariffering	Med feltariffering förstås att försäkringstagarens verksamhet gör att försäkringen ska klassas enligt en annan tariff.
Fordonsslag/användningssätt	Den indelning i grupper av fordon som försäkringsbolaget gjort.
FTR (Svensk Försäkrings tekniska rekommendation)	Försäkringsföretagens branschorganisations rekommendation gällande brandskydd.
Försäkrad egendom	Det fordon som anges i försäkringsbrevet/avtalet, och utrustning som kan anses vara normal för ett fordon av samma slag och användningssätt som det försäkrade.
Försäkringstagare	Den som har avtal om försäkring med bolaget.
Försäkrad	Den vars intresse är försäkrat mot skada.
Försäkringsfall	Skada eller annan händelse som omfattas av försäkringen.
Giltighetsområde	Försäkringen gäller i de länder som är anslutna till det så kallade gröna kortsystemet och vid transport mellan dessa. För vissa fordon och försäkringsmoment kan andra regler gälla (dessa framgår vid respektive försäkringsmoment).
Hjälpmedel	Härmed avses egendom som erfordras för utförande av försäkrade Arbeten. Till Hjälpmedel räknas inte egendom som är av förbrukningskaraktär.
Inbrott	Med inbrott förstås att någon olovligen med våld brutit sig in i lokal eller med dyrk tagit sig in i lokal.
Inkrypningskydd	Med inkrypningskydd i villkorets mening avses sådan skyddsanordning för öppning i omslutningsyta som syftar till att försvåra för obehörig att ta sig in i försäkringslokal.
Kabelskada	Skada på omslutna ledare avsedda för överföring av el, värme, vatten eller elektronisk kommunikation.
Karens	Med karens menas att ersättning inte lämnas för avbrott under viss tid från den tidpunkt skadan inträffade.
Kraftöverföring	Kraftöverföring eller transmission är en del av maskintekniken som går ut på att via drivaxlar, drivremmar, kugghjul med mera överföra kraft mellan exempelvis en motor och hjul.
Lokal	Som lokal anses inte fordon, arbetsredskap, fartyg, luftfartyg, plasthall, tält, container, skåp, kista eller liknande, om inte annat särskilt anges i försäkringsbrevet.
Manskapsvagn	En slags byggbarack på hjul som vanligen flyttas med hjälp av traktor.
Marknadsvärdet	Egendomens värde i allmänna handel omedelbart före skadan.
Motorvakt	Motorvakt kan, beroende på utförande, skydda funktioner genom att larma via ljud/ljus samt stänga av motor vid hög motortemperatur, lågt oljetryck eller generatorremsbrott.
Nedsättning	Minskning av försäkringsersättning därför att försäkringstagaren/brukaren inte följt aktsamhetskrav eller lämnat oriktiga uppgifter till bolaget.
Nyanskaffningsvärde	Härmed avses den kostnad som skulle ha uppkommit om ett föremål av samma eller lika ändamålsenligt slag anskaffats som nytt vid skadetillfället. I värdet ska inräknas alla kostnader som fordras för att föremålet ska kunna tas i bruk.
Nyckel	Som nyckel avses även passerkort eller liknande.
Nyvärde	Med nyvärde avses vad det skulle kosta att omedelbart innan skadetillfället anskaffa en ny egendom likvärdig med den skadade utan avdrag för värdeminskning på grund av ålder och bruk.
Näringsverksamhet	Yrkesmässig verksamhet som bedrivs regelbundet och varaktigt med vinstsyfte.
Omslutningsyta	En yta som omsluter det aktuella objektet, som till exempel vägg, golv, tak, dörr- och fönsterenhet.
Pengar och värdehandlingar	Härmed avses <ul style="list-style-type: none"> • pengar och gällande frimärken • aktier, obligationer, kuponger, lottsedlar med vinst, växlar, checkar, försäljningsnotor, andra fordringsbevis och värdebevis. (Även elektroniska läsbara värdebevis avses.)
Preskriptionstid	När preskription inträtt upphör rätten till ersättning och preskriptionstiden räknas från den tidpunkt den försäkrade får kännedom om försäkringsfallet.
Prisbasbelopp	Avser prisbasbeloppet enligt lagen om allmän försäkring. I försäkringsvillkoren avses det prisbasbelopp som gällde för januari månad det år skadan skedde.
Ren förmögenhetsskada	Med ren förmögenhetsskada menas ekonomisk skada som uppstår utan samband med person- eller sakförsäkringsskada.

Begreppsförklaringar	
Restvärde	Värde av skadat föremål omedelbart efter skadan.
Rån	Med rån avses tillgrepp genom våld på person eller användare av hot som innebär trängande fara.
SDR	De av Internationella valutafonden använda särskilda dragningsrätterna.
Självrisk	Del av skadekostnaden som försäkringstagaren själv svarar för. Självrisk dras från skadekostnaden. Vid trafikförsäkring återkrävs den del av utbetalt skadebelopp som motsvarar självrisk. Prisbasbeloppsbaserad självrisk avrundas nedåt till närmaste hundratal kronor.
Släpfordon	Fordon inrättat för koppling till traktor, motorredskap, bil, motorcykel eller moped klass I och är avsett för person- eller godsbefordran eller för att bära anordning för att driva dessa fordon.
Släpvagn	Släpfordon på hjul eller band.
SBF (Svenska Brandskyddsföreningen)	Brandskyddsföreningens gemensamma brandskyddsbestämmelser.
Stilleståndsersättning	Trafikskadeersättning (skadestånd) som ska täcka den kostnad som uppstår när försäkrat fordon inte kan användas på grund av skada.
Stöld	Med stöld förstås styrkt uppsåtligt tillgrepp.
Tillfälligt lyft	Spontan och oplanerat lyft som inte är en del av ursprungligt uppdrag.
Traktordirektivet	Traktorer ska uppfylla Traktordirektivet som har samma betydelse som det så kallade helbilsgodkännandet som finns för personbilar inom EU.
Uthyrning	Med uthyrning i villkorets mening avses uthyrning enligt upprättat avtal mellan parterna för kortare tid än ett år och mot ersättning.
Utrymme	Förvaringsplats som disponeras av försäkringstagaren. Som utrymme anses inte fordon.
Varor	Härmed avses <ul style="list-style-type: none"> • Råvaror • Produkter i arbete • Hel- eller halvfabrikat • Varor anskaffade för försäljning • Emballage och annan lös egendom som är avsedd att ingå i varan eller dess förpackning och att åtfölja varan eller försäljas tillsammans med denna.
Verksamhetsställe	Med verksamhetsställe avses den fastighet där kontor eller lager är belägna och varifrån företagets verksamhet huvudsakligen bedrivs.
Värdehandlingar	Med värdehandlingar menas kontantkort till exempel parkerings- och telefonkort, frimärken, obligationer, kuponger, växlar, checkar, försäljningsnotor och andra fordringsbevis eller värdebevis till exempel färd- och inträdesbiljetter samt månads- och årskort).
Yrkesmässigt lyft	Planerat lyft enligt uppdrag mot ersättning.
Årsomsättning	Med årsomsättning förstås försäljningssumman exklusive mervärdesskatt enligt årsredovisningen för senaste räkenskapsåret.

Kontakta Länsförsäkringar eller din försäkringsförmedlare.

Länsförsäkringar Bergslagen 021-19 01 00 | Länsförsäkringar Blekinge 0454-30 23 00 | Dalarnas Försäkringsbolag 023-930 00 | Länsförsäkringar Gotland 0498-28 18 50
 Länsförsäkringar Gävleborg 026-14 75 00 | Länsförsäkringar Gäinge-Kristianstad 044-19 62 00 | Länsförsäkringar Göteborg och Bohuslän 031-63 80 00 | Länsförsäkringar Halland
 035-15 10 00 | Länsförsäkringar Jämtland 063-19 33 00 | Länsförsäkringar Jönköping 036-19 90 00 | Länsförsäkringar Kalmar län 020-66 11 00 | Länsförsäkring Kronoberg
 0470-72 00 00 | LF Norrbotten 0920-24 25 00 | Länsförsäkringar Skaraborg 0500-77 70 00 | Länsförsäkringar Skåne 042-633 80 00 | Länsförsäkringar Stockholm 08-562 830 00
 Länsförsäkringar Södermanland 0155-48 40 00 | Länsförsäkringar Uppsala 018-68 55 00 | Länsförsäkringar Värmland 054-775 15 00 | Länsförsäkringar Västerbotten 090-10 90 00
 Länsförsäkringar Västernorrland 0611-36 53 00 | Länsförsäkringar Älvsborg 0521-27 30 00 | Länsförsäkringar Östgöta 013-29 00 00